

**TÜRKİYE BÜYÜK MİLLET MECLİSİ
İNSAN HAKLARINI İNCELEME KOMİSYONU
HÜKÜMLÜ VE TUTUKLU HAKLARINI İNCELEME ALT KOMİSYONU
TUTANAKLARI**

-----0-----

22 Ekim 2025 Çarşamba

-----0-----

KONU

- Başkanlık sunuşları
- Sincan Ceza İnfaz Kurumları İnceleme Raporu'nun görüşülmesi ve inceleme yapılacak ceza infaz kurumlarına ilişkin yol haritasının belirlenmesi

22 Ekim 2025 Çarşamba
BİRİNCİ OTURUM
Açılma Saati: 13.04
BAŞKAN: Mustafa ALKAYIŞ (Adıyaman)

-----0-----

ALT KOMİSYON BAŞKANI MUSTAFA ALKAYIŞ - Hükümlü ve Tutuklu Haklarını İnceleme Alt Komisyonumuzun sayın üyeleri, Adalet Bakanlığı Ceza ve Tevkifevleri Genel Müdürlüğümüzün Değerli Genel Müdürü ve değerli bürokratları, değerli basın mensupları; hepiniz toplantımıza hoş geldiniz. Alt komisyonumuzun 28'inci Yasama Döneminin 7'nci Toplantısını açıyorum, yeterli çoğunluğumuz var.

Gündemimize geçmeden önce alt komisyonumuz tarafından 28'inci Yasama Döneminde gerçekleştirilen faaliyetler hakkında bilgiler vermek istiyorum. Bilindiği üzere, Komisyonumuz 3886 sayılı Yasa gereği çalışmaktadır. Bu kapsamda cezaevlerimize ziyaretler düzenliyoruz, incelemelerde bulunuyoruz. Bu anlamda, Hükümlü ve Tutuklu Haklarını İnceleme Alt Komisyonumuz 28'inci Yasama Döneminde 26 Ekim 2023'te Sincan Ceza İnfaz Kurumları yerleşkesinde, 17 Kasım 2023'te Diyarbakır Ceza İnfaz Kurumları yerleşkesinde, 18 Kasım 2023 tarihinde Mardin E Tipi Kapalı Ceza İnfaz Kurumu ve Midyat M Tipi Kapalı Ceza İnfaz Kurumunda, 28-29 Haziran 2024 tarihlerinde Erzurum ve Erzincan Ceza İnfaz Kurumlarında, 12 Mayıs 2025 tarihinde yine Sincan Ceza İnfaz Kurumunda incelemelerde bulunmuştur. 28'inci Yasama Döneminde 20 Ekim 2025 tarihi itibarıyla toplam, İnsan Haklarını İnceleme Komisyonumuza 9.088 başvuru yapılmıştır. Bu başvurulardan 8.673 adedine işlem yapılmıştır, işlem görmüştür. Bugünkü toplantımızın gündemi, Sincan Ceza İnfaz Kurumları raporunun görüşülmesi ve önümüzdeki süreçte inceleme yapılacak ceza infaz kurumlarının belirlenmesidir

28'inci Yasama Döneminin birinci devresinde bugün raporumuzu görüşeceğimiz Sincan Ceza İnfaz Kurumları ziyaretimizin gerçekleşmesinde katkısı olan ve bir önceki devrede Komisyon Başkanı ve şu an Afyonkarahisar Milletvekilimiz, Kâtip Üyemiz Sayın İbrahim Yurdunuseven'i ve emeği geçen, geçen dönem görev yapan bütün Komisyon üyesi milletvekillerimize teşekkür ediyorum. Raporun hazırlanmasında katkı sunan yasama uzmanlarımıza teşekkür ediyorum. İkinci devrede aramıza katılan, beraber çalışacağımız milletvekili arkadaşlarımız Kahramanmaraş Milletvekilimiz İrfan Karatutlu, Kırklareli Milletvekilimiz Ahmet Gökhan Sarıçam, Kilis Milletvekilimiz Ahmet Salih Dal ve Trabzon Milletvekilimiz Sayın Sibel Suiçmez'e de aramıza hoş geldiniz diyorum.

Şimdi, gündemimizin ilk maddesi olan Sincan Ceza İnfaz Kurumu raporumuzun görüşülmesine başlıyoruz. Komisyonumuzun Sincan Ceza İnfaz Kurumlarına yaptığı ziyaret sırasında kurum kapasitesi, fiziksel koşullar, oda pencerelerinin fens telleriyle kapatılması, muayene, tedavi hastane sevkleri, aramalar, infaz koruma memurlarının tutum ve davranışları, kantinde satılan ürünler ve personelin davranışları, beslenme, telefonla haberleşme, radyo televizyon yayınları ve internet olanaklarından yararlanma ile kütüphane hakkından yararlanma, ziyaret sürelerinin fiilen kullandırılması ve dilekçe hakkının kullandırılması konularında hükümlüler tarafından Komisyonumuza iletilen şikâyetler ve Komisyonumuzun yaptığı değerlendirme raporda yer aldı. Raporu görüşmemiz için toplantımıza katılımları dolayısıyla Adalet Bakanlığı Ceza ve Tevkifevleri Genel Müdürü Sayın Enis Yavuz Yıldırım'a ve ekibine hoş geldiniz diyorum.

Şimdi raporumuzu görüşmeye başlayacağız, basın üyelerimize çok teşekkür ediyoruz. Bundan sonraki raporumuzda inşallah müzakerelerimizi yapacağız. Yaptığımız toplantıların hayırlı ve uğurlu olmasını temenni ediyorum.

Değerli Komisyon üyelerimiz, tabii, rapor üzerine taleplere göre milletvekillerimize söz hakkı vereceğiz. Öncelikle, tabii, söz Komisyon üyesi olan milletvekillerimizde, daha sonra bütün vekillerimiz söz alabilir, sonra da ben hem yapılan talepler hem de rapor üzerine müzakereleri için Sayın Genel Müdürüm size söz vereyim; ondan sonra toplantımızı tamamlamış oluruz diye temenni ediyorum.

Buyurun Nevroz Hanım.

NEVROZ UYSAL ASLAN (Şırmak) - Sayın Başkan, Değerli Komisyon üyeleri; hepinizi selamlıyorum.

Burada Tevkifevleri Genel Müdürümüz Enis Bey'i görmek de çok iyi oldu hem Sincan raporu hem de genel cezaevleriyle ilgili olarak.

Raporu hazırlayanları, emek veren tüm arkadaşları tabii ki öncelikle teşekkür edip kutluyorum.

Açıkçası bizim ziyaret sırasında tespit etmiş olduğumuz birçok husus birçok yönüyle rapora işlenmiş ancak bazı tespitler yerinde olsa da birçok mesele de çok yüzeysel olarak "Mevzuata uygun görüyoruz." denilerek yapılan uygulamaların derinliği, nedeni, gerekçesi, ortaya çıkarmış olduğu bağlantılı kimi meseleler ya da hukukla bağdaşmayan yani kanuni düzenlemelerde olmayan kimi meselelerin de bu konuda görünmez kaldığını, gölgede kaldığını söylüyorum. Bunlardan bir örnek de raporda Ceza ve Güvenlik Tedbirlerinin İnfazı Hakkında Kanun'a ve Cezaevi Yönetmeliği'ne sık sık atıf yapılmış ve bu mevzuatın insan hakları sınırları içerisinde genel olarak yönetmeliğin idarenin takdirini koruma yönüyle buralara sıkça atıf yapılmış. En önemli meselelerden bir tanesi de beden bütünlüğüne ilişkin müdahaleler, çıplak arama, ağız içi arama, diğer meselelerle ilgili; üçlü protokol de hakeza öyle. Önceki raporda da söylemiştim, bunların hepsi mülga edilmiş bir tüzüğe dayandırılıyor. Bu konuda protokolün dayandığı tüzük 2020'de kaldırılmış yani bugün Sincan'da uygulanan arama hukuki değil aslında bir alışkanlığın devam eden bir tezahürü; bu da "güvenlik" adı altında yasal bir meseleymiş gibi sürdürülüyor. Biz bu konuyu çokça gündeme getirdik, çıplak arama meselesini, ağız içi arama meselesini hatta 2024 Erzurum Dumlu ziyaretlerimizin raporunda uzun uzadıya hukuksal ve teknik kavramlarıyla beraber buna şerh düştük. Raporda da 28'inci sayfada çıplak aramaya ilişkin yine tüzüğe atıf yapılıyor ama 23'üncü sayfada da, bizim de sürekli gündeme getirdiğimiz, 2020'de gerçekleştirilen tüzükle ilgili protokolde de bu konuda güncellemelere başlanmış olduğu ve protokolle ilgili çalışmaların devam ettiği söyleniyor. Peki, bir yıldır hatta daha uzun bir süredir bununla ilgili güncelleme neden bekletiliyor ya da bu bir yıllık bekletme süresinde bu uygulamaya maruz kalan mahpuslarla ilgili telafi nasıl sağlanacak? Bu konudaki gecikmenin bir izahatı yok. Ancak sadece protokolün güncellenmesi meselesi de değil, Anayasa 13 açıkça der ki: "Temel hak ve hürriyetler, özlerine

dokunulmaksızın yalnızca Anayasanın ilgili maddelerinde belirtilen sebeplere bağlı olarak ve ancak kanunla sınırlanabilir." ancak buradaki sınırlandırma meselesinin kanunla değil yönetmelikle ya da tüzükle ya da protokollerle yapılması başta Anayasa'ya aykırı. Yine, bizim bu Komisyonun kuruluş amacı olan İHK Kanunu'nun 4 ve 5'inci maddeleri görev ve yetkilerimizi söyler. Ne der? Biz idarenin keyfi alt mevzuat düzenlemesinin önünde de bir denetleyici mekanizmayı; sadece buradaki, mevzuattaki yanlışlıkları ve boşlukları tespit edip yasal düzenleme önerisi geliştirmeliyiz. Evet, kanun düzenlemeliyiz ama aynı zamanda bu kanunlara uymayan, Anayasa'ya uymayan idarenin yürütmüş olduğu idari düzenlemelerle ilgili de denetleyici, etkili bir noktada olmamız gerektiğini düşünüyorum. Buna raporlarda da daha etkin, daha yeterli, daha etkili bir şekilde yer vermemiz gerektiğini düşünüyorum çünkü ancak bu şekilde yaptığımız çalışmalar ve ikrarlar önemini bulur.

Yine, Sincan raporunda bizim de gözlemlediğimiz kapasite sorunu, yerde yatan mesele, muayene tedavi hakkıyla ilgili engellenme iddiaları, hastaneye sevkteki gecikme, ağız içi arama, kelepçeli muayene "güvenlik" adı altında -özellikle YGC'de-pencerelerdeki fens teli; onur kırıcı, kendilerine dönük işkence olduğunu iddia ettikleri kimi meselelere açıkça yer vermemesi; beslenme, telefon ve haberleşmeyle ilgili hem ayrımcı uygulama hem de saatlerdeki kısaltma meselesinin birçoğunun yetersiz yer aldığını biz düşünüyoruz çünkü biz ziyaret yapıyoruz, ziyaret dışından da mektuplar alıyoruz ve birçok mahpusun sesini dinliyor, orada oluyoruz ama bu ziyaretlerimizde -önceki Sincan raporlarına da baktık- eğer bu ziyaret ve tespitlerimiz gerçekten bir şeyi değiştirmiyorsa bu Komisyonun varlığını, çalışmasını nereye koymak gerekiyor? Biz her raporda "ihlal" diyoruz, hatta benzer cümlelerle tespitler yapılmış önceki Sincan raporlarıyla, biz o zaman sadece ihlali görüp kayıtçılık mı yapıyoruz Komisyon olarak? Ya da bu yapılan ihlallerin ya da bir yönüyle idarenin bu keyfiyetini meşrulaştırma mekanizması konumunda mı oluyoruz? Bunu ağır bir itham üzerinden değil gerçekten etkililiğimizi tartışmak adına burada bu yönüyle açıyorum. Evet, ihlalleri not düşüyoruz ama denetleme ve önleme misyonumuz ne kadar yerine geliyor? Burada Tevkifevleri de burada, bunu bence tartışalım. Buradaki her uygulamaya "Mevzuata uygun." Anayasa'ya, kanuna uygun tartışması yapmadan "Yönetmeliğe, protokole uygun." demek aynı zamanda bu uygulamaların üreticisi pozisyonuna düşmemize de sebep veriyor, bu keyfiyeti biz kendimiz üretiyoruz. Mesela, cezaevi meselesinde Sincan için çocukların oyun hakkından mahrum kalma meselesine "Rapor hazırlandı." ya da "Yer verildi." demek gerçekten o çocuklar için yeterli bir etki olmuyor, olmayacak. Bizlerin burada değiştirebilecek güç ve cesareti yaratabilecek gücümüz olmalı. Biz sürdürülebilir bir sessizlik mi yaratacağız, etkili bir sonuç alma meselesi mi? Bu konuyu da bu Komisyonun tartışması gerekir. "Niye?" diyeceksiniz, örneğin, Komisyon raporunda yani ziyaret raporunda demiş ki: "Biz ziyaret sırasında rastgele, seçim meselesi üzerinden odalara gidiyoruz." Doğru ama bu Komisyona aynı zamanda başvurular da geliyor, bize gelen başvuruları sadece kâğıt üzerinde yazışmalarla denetlemek değil o başvuru bir cezaevinden gelmişse o cezaevine gittiğimizde de onu görmemiz gerekir. Ben bu ziyaret sırasında ısrarla -İbrahim Başkan o zaman başkandı- şunu söyledim: "Burada, Sincan Kadın Cezaevinde bir oda var, en fazla bu odadan bize başvuru gelmiş." Sermin Demirdağ, Nedime Yaklav, isimleri de belli; ziyaret sırasında da söyledim. Biz buraya gelmişken rastgele seçilen koşullara tarafsızlık adına gidelim, evet ama bize en çok başvuru yapan kadınları da görelim. Ama ısrarlı bir şekilde "Seçicilik yapmıyoruz." denilerek seçicilik yapmaya sebep olan bu mesele göz ardı edildi ve yine, ziyaretini yapmadığımız Nedime Yaklav'ın infazı bir daha yakıldı, Sermin Demirdağ'ın infazı 7'nci kez bir yıl daha yakıldı ve başvuru gerekçeleri buydu; biz onları göremedik.

Burada -Sincan Tevkifevleri burada- Sincan çocuk meselesinde, sağlık meselesinde, ring araçları meselesinde, eğitim meselesinde pilot cezaevi hem Ankara'da olması hem de temas ve iş birliğinin daha kolay olması açısından ama aynı zamanda negatif olarak da Sincan bir pilot cezaevi, sadece pozitif uygulamalar açısından değil. Bizim açımızdan keyfiyetin hâkim olduğu bir Sincan Kadın Kapalı Hapishanesi var Sincan'da. Özellikle kadın mahpuslara dönük kurulan infaz rejiminde kurul kararları eliyle ideolojik bir yaklaşım gösteriliyor. 2021'de geldi İdare Gözlem Kurulu 89'uncu madde ve yönetmelikle beraber. O günden bugüne kadar, bakın, o günden bugüne kadar Sincan Kapalı Hapishanesinde dört yıla yakın bir süredir tek bir siyasi kadın mahpus İdare Gözlem Kuruludan onay alamamış; hepsinin infazı yakılmış, ertelenmiş; üç ay, altı ay, son üç mahpusla ilgili bir yıl, hatta dört mahpusla ilgili bir yıl süreyle uzatma var yani bu insanlar üç yıl, dört yıl, beş yıl... Yani bu, infazın tamamında koşulu saliverilme hakkından tamamen yoksunluk. Bu bir istisna, bu bir değerlendirme, kişiye özel bir değerlendirme değil. Bakın, 2021'den bugüne kadar, varsa bir cevapları -burada kendileri- bu konuda versinler.

24 kadın mahpusun şartlı tahliye hakkı ellerinden alındı. Şu an güncel olarak 12 mahpus var; pişmanlık göstermediği, örgütsel tutumunu sürdürdüğü; sorduğu soruların tamamen politik sorular olması üzerinden ya da keyfi biçimde şu kadar kitap okudu, şu kadar okumadı, şuraya gitti, buraya gitmediği üzerinden. En son örnek Sermin Demirdağ. Dün Grup Başkan Vekilimiz Gülüstan Başkan, Genel Kurulda uzun uzun anlattı, tekrar etmeyeceğim ancak sorulan sorular... Mesela biz Sincan'a giderken hatırlarsanız Sayın Yılmaz, sizden orada rica ettik, dedik ki: "Bize sorulan soruların bir formatını getirin." Bize sorular getirildi. Sorulan sorular ya da o tutulan raporda kitap okuma, psikolojik durum, eğitim durumu, disiplin cezası olup olmaması, diğer mahpuslarla ilişkileri gibi bir çetele var ama o çetelelerde "Pişman mısınız?" yok. O çetelelerde "Sen işlediğin suç için keşke diyor musun?" sorusu yok ya da orada "11 Temmuzda kaç kişi silah bıraktı?" sorusu yok, bunu bir mahpusa soruyor Sincan Kadın Kapalı Kurulunda. Ya da 92'de yakalanmış Sermin Demirdağ, işkenceli bir sorgu sürecinden geçmiş, o sorgusunu hatırlatacak şekilde, o sorgusundan bir atıfla "Bunu hatırlıyor musun?" diye sorma hangi Kurulun hakkı ve yetkisindedir? Bu sorulmuş ve Kurul kararında bu var, yazılmış yani. Biz öyle ondan duyarak yapmıyoruz, Kurul kararı ve raporunda var. Bu açıkça hem Anayasa'nın 25'inci maddesindeki düşünce ve vicdan özgürlüğüne aykırı hem de kadınlara dönük sistematik bir biçimde bunun yapılması pilot cezaevi olması açısından, İstanbul Sözleşmesine -her ne kadar kaldırmışsanız da- CEDAW'a aykırı, bunun kadınlara dönük ayrımcı uygulamalara açık bir ihlal olarak gösterilmesi gerekiyor. Burada bir koşulu saliverme değerlendirmesinde bir ıslah, bir topluma kazandırma meselesi değil, tamamen itaate zorlama pratiği biz görüyoruz sorulan sorulardan, yürütülen uygulamadan.

Şimdi diyeceksiniz ki: "Bu kararlar çıkıyor ama yargı yetkisi var, infaz hâkimine tabii." Bu da bir kriz, hatta siz buradayken konuşalım. Bu Kurul kararlarının infaz hâkimliği denetimi sürecinde ne yaşıyorsunuz? Biz anlayamıyoruz. Bugün birçok arkadaşımız

burada, varsa bilen desin ki: "Evet, biz bu Kurul meseleleri infaz hâkimliğine nasıl gidiyor, nasıl değerlendiriliyor, o prosedürü biliyoruz." Çünkü burada ciddi bir çelişki var hem ilkesel olarak usul ekonomisi bakımından hem de yargı yoluyla ilgili.

Mesela örnek verdiğim bu Sermin Demirdağ kararında İdare Gözlem Kurulu karar veriyor, hatta karar demiyor, "rapor" diyor buna; bir rapor hazırlıyor sizin söylediğiniz sorular üzerinden; bu raporu alıyor, diyor ki: "Ben karar verici değilim." savcı mütalaasıyla beraber bunu İdare Gözlem Kurulu kararına gönderiyor, ekinde müddetnameyle beraber. Savcılık mütalaasında Kurulun "İyi hâlli değildir." değerlendirmesiyle gidiyor. İnfaz hâkimliği mahpusu dinlemeden, bir şikâyet olup olmadığını bilmeden, onunla ilgili bir değerlendirme yapmadan Kurul kararını onaylıyor. Bu, 1'inci aşama dediğimiz aşama.

Peki, infaz hâkimliği buranın denetleyicisi mi, bu meselenin onaylayıcısı mı? Aynı karara karşı yine infaz hâkimi demiş ki: "Bu kararda şikâyet yoluna başvurulmadığı için, ben hâkimlik olarak resen yerindelik denetimde bulunamayacağım için ben bu kararla ilgili karar veremiyorum." Ama aynı zamanda kişinin koşullu salıverilmesine yer olmadığına dair karar veriyor. Apaçık bir mesele, bir onay merci konumunda infaz hâkimliği konumlandırılmış; bu bir.

İkincisi, kişiye rapor tebliğ edilmiyor. Hatta biz birçok cezaevinde bu Kurul raporlarını alamıyoruz, vermiyorlar ne mahpusa veriyorlar ne avukatına veriyorlar, bizim başvurular da... Mesela ilk heyetten arkadaşlar, uzmanlar burada, kaçının raporu geliyor, buyursun söylesinler. Raporlar paylaşılmıyor değerlendirmeye beraber. Ne paylaşılıyor mahpusla? İnfaz hâkimliğinin bu onay kararı veriliyor. "Bu karara on beş gün içinde itiraz edebilirsin." deniliyor. O noter makamı olan infaz hâkimliğine bu kararda itiraz ettiğinde de çoğu yerde aynı infaz hâkimliği aynı kararı bir daha denetliyor. Bu mümkün mü? Kendi kararı "İyi hâlli değil." diyor ama birçok yerde 2'nci, 3'üncü infaz hâkimliği olmadığı için aynı infaz hâkimliği "Evet" dediği kararın denetleyici mekanizmasına dönüşüyor. Birçok infaz hâkimliği kendi kararıyla çelişebilecek bir durumu ifade edebilir mi, bu hukuki denetim nereden gelecek? Ya da bu "İdare Gözlem Kurulu kararının kendisi şikâyete tabi." denilmiş oluyor, daha mahpus Kurul kararına... Çünkü karar kendisine sözlü iletiliyor, on beş günlük süre teknik olarak başlıyor ama o süre bitmeden olumsuz karar geldiği için tekrar süre başlayacak mı başlamayacak meselesi üzerinden ret alan mahpuslar var; bu da usul açısından ciddi bir kriz ama aynı zamanda da "Daha karar gelmedi, sadece rapor var." denilerek mahpusun şikâyet etmesi engelleniyor ve kararın gelmesi bazen on beş günü, yirmi günü, otuz günü bulabiliyor.

ALT KOMİSYON BAŞKANI MUSTAFA ALKAYIŞ - Nevroz Hanım, kesmemeye çalışıyorum ama biraz toparlarsak.

NEVROZ UYSAL ASLAN (Şırnak) - Tamam bitmek üzere zaten.

Bu mesele önemli bir mesele. Sincan pilot bir cezaevi ve Sincan'ı konuşuyoruz ve bu kararda Sincan'dan gelen bir karar. "Yargı denetimi var." dediğiniz mesele bu. İnfaz hâkimliği raporun, savcının bir parçası mı yoksa gerçekten bir hâkim olarak tarafsız, bağımsız, denetleyici bir mekanizma mı? Sizin kurmuş olduğunuz kurguda infaz hâkimliğinin tarafsızlığı yok. Bu Kurulun bir parçası olarak bir noter mercisi -ben artık öyle diyorum yani- görevini görüyor, çoğu yerde 2'nci, 3'üncü infaz hâkimliği diyelim ki iptal kararı verdi. Şimdi, hangi infaz hâkimliği kararı infaz hâkimliğinden daha üstündür? Bunu da değerlendirmek gerekir. Ağır ceza değil, infaz üzerinden bazen bu meseleler bir yönüyle geliyor. Biz bu konuda dün itibarıyla tüm DEM PARTİ milletvekilleri olarak Meclis İnsan Hakları İnceleme Komisyonuna toplu bir dilekçe sunduk; bunu inceleme şansınız oldu mu bilmiyorum çünkü burada mesele sadece Sermin Demirdağ ve Sermin Demirdağ'ın kararı değil. Orada bulunan tüm kadın mahpusların tamamının dosyasının incelenmesini, istenmesini, raporlarla beraber infaz hâkimliği kararlarının, İdare Gözlem Kararının hukuki denetimi meselesinin özellikle kadın boyutuyla cinsiyet temelli bir ayrımcılık meselesiyle dikkate alınarak incelenmesini istiyoruz. Bu açık hukuksuzluk karşısında Komisyon sessiz kalmamalı.

Bakın, Sermin Demirdağ Ekim 2023'ten bugüne kadar uzatılan bir mahpus, Nedime Yaklav 6'ncı kez, Nuriye Adet 5'inci kez, Gülşan Adet 5'inci kez, Hicran Binici 4'üncü kez, son uzatma geçen aydı ve bir yıl süreyle infazı uzatıldı. Zeliha Ustabaş 3'üncü kez, Elif Çetinbaş 2'nci kez, Melike Göksu 3'üncü kez, Esra Soyaktaş 2'nci kez, Fatma Aslan, Süheyla Taş, Emine Abiş ilk kez girmesine rağmen aynı pilot uygulamadan dolayı tahliye edilmiyor, çıkamıyor. Çünkü kadın mahpusların özgürlüğü, vicdaniyla bir pazarlık konusu edilmemesi, gerçek anlamda bir itaat kültürünün değil, objektif bir değerlendirmeyle çıkması gerekir çünkü Sincan Raporu'nda bu mesele bu kadar önemliken, bu kadar merkezî ve belirleyici iken sadece 2-3 cümleyle geçilmiş, ayrıntısına girilmemiş, yönetmelik ve tüzük üzerinden bir meşrulaştırma hâli var.

Yine, Cezaevi Müdürünün bizimle görüşmemesi meselesi var. Hatırlarsanız, Sayın Yılmaz bizimleydi. Ben orada bizzat kendisine de söyledim, dedim ki: "Biz cezaevine ziyarete geliyoruz, idareyle görüşmek istiyoruz." Ama ne hikmetse Sincan Kadın Kapalı'daki idare bizimle hiçbir şekilde görüşmüyor. Ya "İşimiz var." diyor, ya "Müsait değiliz." diyor, ya "Çıkış yaptı." diyor, ya bizi bekletiyor, sonra başka bir gerekçe sunuyor. Ve oradaki Müdür bunu kabul etti: "Evet, doğrudur, biz görüşemiyoruz, görüşmemizi gerektiren bir durum yok." şeklinde bize dönüş sağladı ve bu sadece benimle ilgili değil. Sincan Kapalı'da belki en az bizim partimizden 15 vekil, belki diğer partilerden de benzer şekilde vardır; görüşmüyor. Niye hesap vermekten, şeffaflıktan kaçınılan bir mesele... Bu, bireysel değil sistematik olarak bu tutumun bir parçası olan bir mesele olarak görülüyor. Bir sorumluluktan kaçış kültürünün bir göstergesi olarak söylüyorum. Biz oraya hesap sormak için değil, mahpuslarla görüştüğümüzden sonra gerçekten bu sorunun kaynağını anlamak için idareyle görüşmek istiyoruz. "Sorun nerede, nasıl çözebiliriz, hangi kapıları açabiliriz, ne gözden kaçırıldı?" diye ancak diyalog yerine bürokratik bir suskunluk, bürokratik bir engel, tıpkı burada olduğu gibi "Buranın müdürü benim, ben karar veririm, ben yaparım." üzerinden bizimle bile görüşmekten kaçan bir şeyde bir şeffaflıktan, idarenin sorgulanmasından bahsedemeyiz.

Yine, bir diğer mesele Sincan'daki blok meselesi. Lütfen, Mustafa Başkan bir ziyarette gördük. Hatta orada biz de şuna karar verdik: "Bu blok sistemi kabul edilemez." Nasıl? DAİŞ, PKK, FETÖ yukarıda da FETÖ, DAİŞ, PKK yani hem çaprazlamasına hem yanlamasına hem de diklemesine birbirinden ayıran bir mekanizma var ve bu blok mekanizması mahpusların sohbet hakkını etkiliyor, ortak kursa çıkma hakkını etkiliyor, açık havaya çıkarken yani havalandırmaya çıkarken kimlerle çıkacağını, kaç dakika kalacağını, onun yönetim biçiminin tamamını etkiliyor. Bunun değişmesi konusunda orada konuştuk, hatta hepimiz, tüm Komisyon üyeleri "Böyle olur mu?" diye kendi kendimize söyledik, idareye de bunu söyledik, Sayın Yılmaz'a da orada söylendi ancak raporda da bu meseleye hiç girilmemiş. Neden girilmediğini çok merak ediyorum gerçekten. Biz burada S, Y, F tipini tabii ki eleştiriyoruz, tecrit,

izolasyon, tekli tutulma kabul edilebilir bir mesele değil; hele ki kuyu tipleri üzerinden bu kadar yoğun açlık grevleri süreci yürütülürken bu fiziki yapı meselesinde gerçekten bakanlık ve tevkifevlerinin buradan çıkardığı fayda ne? Mesela "güvenlik gerekçesi" deniliyor. Şimdi, biz güvenlik ve cezalandırma önlemini alacaksak o kişinin rehabilitasyonu, topluma kazandırılması, temel haklarının elinden alınması meselesini nereye koyacağız? İnfaz Kanunu var, bununla ilgili bu kişinin alması gereken haklar var ama tümünden azade bir sistem kuruyoruz ya da mesela S, Y, F tiplerinde "tehlikeli hükümlü" adı altında bu yapıyor. Bu tekli tutulma, tecrit ve izolasyon meselesinin açıkçası sonlanması gerekir diyorum.

Yine, ağız içi arama. Ben on gün kadar önce Beşiri Hapishanesindeydim. Sayın Tevkifevleri Müdürümüzü görmüşken bunun bizzat iletmek istiyordum size, ağız içi arama meselesinde...

ALT KOMİSYON BAŞKANI MUSTAFA ALKAYIŞ - Nevroz Hanım, çok uzadı.

NEVROZ UYSAL ASLAN (Şırnak) - Bitti, sadece ağız içi arama...

Aylardır toplanmıyoruz Başkan, lütfen gerçekten Komisyonun etkililiği meselesini konuşacaksak olacak bu.

ALT KOMİSYON BAŞKANI MUSTAFA ALKAYIŞ - Buyurun, tamamlayalım.

NEVROZ UYSAL ASLAN (Şırnak) - Ağız içi arama meselesiyle ilgili konuştuk. Beşiri Kapalı Hapishanesi eski YGC şu an kapalı diye geçiyor. Ben, ağız içi aramadan dolayı yaklaşık iki senedir göz muayenesine gidemeyen mahpusun durumunu aktardığımda, -biz geçen hafta toplantıdaydık, Enis Bey de oradaydı, bu konu gündeme geldi, ağız içi arama meselesi- bize söylenen şu bizzat Enis Bey tarafından: "Bu jandarmayı ilgilendiriyor, bu İçişleri Bakanlığının bir sorumluluğudur. Adalet Bakanlığının yani bizim görev alanımıza girmiyor, bu konuda karışamayız." Birincisi, ağız içi arama meselesini kimin nasıl yapacağına ilişkin, doktor yapmalı üzerinden infaz hâkiminin kararları var; bu bir. İkincisi, jandarmanın üçlü protokoldeki sorumluluğunu ortadan kaldırmaz bakanlığın sorumluluğunu; hâlen sorumludur çünkü "Üçlü protokol, üç bakanlığın ortak sorumluluğunda yürür." denir. Eğer iki yıl boyunca bir mahpus ağız içi aramadan dolayı hastaneye gidemiyorsa, bu sizi de sorumlu kılar. Antalya'dan Fevzi Arslan'ı çok gündeme getirdik; ağır bir hastaydı. "Ağız içi arama onur kırıcı bir meseledir, insanlığa karşıdır. Ben bunu kabul etmiyorum." dediği için beyinle alakalı ağır bir mesele olmasına rağmen bu meseleyi biz çözemedik. Birçok cezaevinde ağız içi arama meselesi var. Üçlü protokolün güncellenmesini de önerdik; hatta bir öneri de sundum ben Komisyona, dilekçeyle beraber bir taslak öneri de sunduk. Ancak bu konudaki hareketsizlik hatta tam tersine, sizin bu meseleyi onaylayan, başka bir kuruma havale eden tutumunuz varsa burada açıklamanızı bekleriz çünkü bu mesele mahpuslar açısından, özellikle sağlığa erişim için artık olmazsa olmaz bir kriz meselesi, çözülmesi gerekiyor. Ağız içi arama kesinlikle ama kesinlikle şüphe yoksa, makul bir durum yoksa rutin bir uygulama olarak tüm mahpuslara dayatılmaz.

ALT KOMİSYON BAŞKANI MUSTAFA ALKAYIŞ - Sayın vekilim, çok teşekkür ediyoruz.

Tabii, Nevroz Hanım'ın söylediği rapora ilişkin iki konu var: Bir tanesi, biz İnsan Hakları İnceleme Komisyonuna gelen 9 binin üzerindeki başvurunun 8 binini bir şekilde konusuna göre tasnif edip gereğini yapıyoruz. Ancak tabii, tarafsızlık ilkesi gereği isimleri ve şahısları raporumuzda geçirmiyoruz. Her başvuru mutlaka değerlendiriliyor ve bunlar belli ağırlığına göre Komisyonumuz tarafından inceleniyor. İkincisi, tabii, itirazlara ilişkin olarak da kim karardan memnun değilse doğal olarak mahkemeye başvuruyor. Anayasa 138'inci maddesine göre de tabii, hâkime, mahkemeye kimsenin talimat verme gibi bir şansı da yok; bunu da ben hatırlatmak istedim.

NEVROZ UYSAL ASLAN (Şırnak) - Başkanım ben "Talimat verilsin." demedim, infaz hâkimliğindeki o çerçeveyi, prosedürü anlatıyorum.

ALT KOMİSYON BAŞKANI MUSTAFA ALKAYIŞ - Anayasa açık onu söylemek istedim.

NEVROZ UYSAL ASLAN (Şırnak) - Tarafsız, bağımsız mı? Kurulun onay mercisi mi tarafsız, bağımsız?

ALT KOMİSYON BAŞKANI MUSTAFA ALKAYIŞ - Teşekkür ediyorum.

NEVROZ UYSAL ASLAN (Şırnak) - Çarpıtmayın lütfen, kastettiğim o değildi yani.

ALT KOMİSYON BAŞKANI MUSTAFA ALKAYIŞ - İrfan Bey, buyurun.

İRFAN KARATUTLU (Kahramanmaraş) - Teşekkür ediyorum.

Ben zaten sonradan katılan bir üye olduğum için...

ADEM YILDIRIM (İstanbul) - Başkanım, hepimiz yarım saat konuşacaksak...

ALT KOMİSYON BAŞKANI MUSTAFA ALKAYIŞ - Yok, şimdi Nevroz Hanım'a pozitif ayrımcılık yaptım çünkü...

NEVROZ UYSAL ASLAN (Şırnak) - On dokuz dakika konuştum.

ALT KOMİSYON BAŞKANI MUSTAFA ALKAYIŞ - Çünkü Nevroz Hanım Komisyonumuzun en aktif üyesi.

MUSTAFA YAVUZ (Bursa) - O zaman bu toplantıya has diyelim.

ALT KOMİSYON BAŞKANI MUSTAFA ALKAYIŞ - Birbirimizin hakkına hukukuna riayet edersek, zamanı iyi kullanırsak herhâlde en faydalı şekilde istifade etmiş oluruz. Mümkün olduğu kadar bölmemeye gayret gösteriyorum.

Buyurun.

İRFAN KARATUTLU (Kahramanmaraş) - Ben Komisyona yeni katılmış bir üye olarak öncelikle hayırlı olsun diyorum.

ALT KOMİSYON BAŞKANI MUSTAFA ALKAYIŞ - Hoş geldiniz.

İRFAN KARATUTLU (Kahramanmaraş) - Tabii, iki buçuk yıla yaklaştı milletvekilliğimiz. Bir muhalefet partisi milletvekili olarak iktidar bürokrasisinden ve bakanlardan randevu almanın ne kadar zor olduğunu yaşamış birisiyim; yüzde 10, yüzde 20 nispetinde alabiliyordum. Örneğin, deprem bölgesinde, o 4 ilde 2 tıp doktoru milletvekili var; bir Adıyaman'dan İshak Bey, bir de Maraş'tan benim. Fahrettin Bey'le görüşebildim fakat bir yılı aşkındır yeni Sağlık Bakanıyla ısrarlı taleplerime rağmen sadece deprem bölgesini anlatmak istememe rağmen olmadı. Bu sebeple, Sayın Genel Müdürümüze burada teşekkür etmek istiyorum. Ben daha yeni iki, üç aylık milletvekilliyken Kahramanmaraş Cezaevinde deprem nedeniyle hükümlü ve tutuklularının nakledilmesi nedeniyle sorunları görüşmek için bir randevu talep ettim; çok hızlı bir şekilde randevu talebime cevap vermişti ve görüşmüştük, gerçekten de olumlu işler, nakiller oldu, tamir tadilatlar oldu Kahramanmaraş'ta; bu çerçevede kendisine teşekkür ediyorum. Ben 3 kez Türkoğlu

Cezaevini ziyaret ettim, herhangi bir Komisyon üyesi olmamama rağmen, oradaki insanların genel anlamda cezaevi koşullarındaki taleplerinin büyük bir kısmının karşıladığını söyleyebilirim. Zaten bize verilen bu şikâyet başvurularında da Kahramanmaraş Türkoğlu'ndan 25 şikâyet olması bunun azlığını gösteriyor.

Ben sadece şunu söyleyebilirim: Tabii ki koşul fazlalıkları bilinen en önemli sorunlardan bir tanesi. Bu Hükümlü ve Tutuklu Alt Komisyonuna belki şu verilebilir, gittiğimiz zamanın hapisanelerde koşul şeklinde görüşme, birebir değil de, ben hep birebir görüşmek zorunda kalıyorum.

ALT KOMİSYON BAŞKANI MUSTAFA ALKAYIŞ - Siz bizimle hiç cezaevi ziyareti yapmadınız herhâlde?

İRFAN KARATUTLU (Kahramanmaraş) - Yok, ben yeni katılıyorum. Hayır Komisyonun var ama sonuçta Komisyon planlayarak gidiyor ama bunun yanında biz Türkiye'nin her şehrine gidebiliyoruz. Doğrudur, infaz kurumlarının da kendi kuralları var ama, en azından bu Komisyon 7-8 kişiden oluşuyor; bunların bireysel başvurularında da koşul şeklinde görüşme olursa hem daha fazla vakit kazanmış oluruz, bizim açımızdan kolay olur; bunu söylemek isterim.

Onun dışında da bana da özellikle dış konusunda -tıp mensubu olmam nedeniyle- oldukça fazla şikâyet geliyor, dış problemleri için.

Şimdilik söyleyeceklerim bu kadar.

Teşekkür ediyorum.

ALT KOMİSYON BAŞKANI MUSTAFA ALKAYIŞ - Çok teşekkür ediyorum.

Sibel Hanım, buyurun

SİBEL SUIÇMEZ (Trabzon) - Kıymetli Başkanım, değerli milletvekili arkadaşlarım, çok kıymetli Genel Müdürüm ve bürokratlarımız hepimizi sevgi ve saygılarımla selamlıyorum.

Şimdi, ben de ilk kez katılıyorum. Umarım çok başarılı bir süreç geçiririz, aslında başarılı olmamız için de bir neden yok çünkü bugün en çok yakınılan konu adalet, onun başlığı altında da cezaevlerinden gelen şikâyetler var Sayın Genel Müdürüm, hepimizin elinde o veriler var. Dolayısıyla alan geniş, ihlallerin, iddia edilen ihlallerin kapsamı geniş; bu çerçevede biz çok daha başarılı görev yapabiliriz diye düşünüyorum.

Sayın Başkan, ben raporu okudum. Nasıl gidiyorsunuz? Yani bunun içerisinde o bilgiler yok ama çok üzülerek gördüm ki birçok rapor hak temelli açıklanıyor ama rapor çok yüzeysel ve yetersiz, yazılım yetersiz. İçeriğine baktığım zaman, ben "Ne ziyaret edilmiş?"i açıkça göremiyorum. Mesela, kaç kadınla görüşüldü, kaç erkekle görüşüldü, kaç dezavantajlı grupla görüşüldü? Revirle ilgili... Baktığımız zaman, şikâyetlerin çoğu... Elbette ki cezaevinde bir güvenlik ve bunun yanında yaşam hakkı... Nasıl bir yaşam hakkı? Onurlu bir yaşam hakkı, insana yakışır bir yaşama hakkı. Dolayısıyla şikâyetlere de baktığımız zaman, bu İnsan Hakları Derneğinin 2024 Marmara Bölgesi Hapishaneleri Hak İhlalleri Raporu'nda da en fazla 1.093 sağlığa erişim var; 1.035 temel ihtiyaç, beslenme; 1.535 işkence, kötü muamele, tecrit, iletişim, adalete erişim, infazda eşitlik gibi sıralanmış. Şimdi, bunlara baktığım zaman -ben rapora bakıyorum- raporda da sağlık yönünden şikâyetler var; sadece bu değil. Altıncı ayda Cumhuriyet Halk Partisi de bir sempozyum düzenledi cezaevleri ve sağlık konusunda. Sayın Genel Müdürüm, bilmiyorum size geldi mi, gelmediyse iletelim.

ADALET BAKANLIĞI CEZA VE TEVKİFEVLERİ GENEL MÜDÜRÜ ENİS YAVUZ YILDIRIM - Gelmedi.

SİBEL SUIÇMEZ (Trabzon) - O rapor da elimizde var.

ALT KOMİSYON BAŞKANI MUSTAFA ALKAYIŞ - Bize de iletin.

SİBEL SUIÇMEZ (Trabzon) - Evet, iletteğim zaten konuşmamın sonunda.

Mesela, revire gidilmiş mi? Sadece bir yere gidildiği burada var, onu da şimdi unuttum, böyle çok da gerekli bir yer değil ama mesela, revir incelemesi yapılmamış.

MAHMUT TANAL (Şanlıurfa) - Sayfa 11'de var.

SİBEL SUIÇMEZ (Trabzon) - Ne var? Nereye gidilmiş?

MAHMUT TANAL (Şanlıurfa) - Üç haftada bir ancak revire çıkarıldıkları.

SİBEL SUIÇMEZ (Trabzon) - Tamam, o şikâyetler var ama biz revire gittik...

MAHMUT TANAL (Şanlıurfa) - Yok, tespit var, sayfa 11'de var.

ADEM YILDIRIM (İstanbul) - Biz revire gittik, biz hep beraber gittik.

SİBEL SUIÇMEZ (Trabzon) - Tamam, var mı?

ADEM YILDIRIM (İstanbul) - Gittik ya, orada inceledik.

ALT KOMİSYON BAŞKANI MUSTAFA ALKAYIŞ - Sibel Hanım'ın sözünü bölmeyelim.

Buyurun.

ADEM YILDIRIM (İstanbul) - Gidenler biziz yani biz gittik, oradaki, revirdeki...

SİBEL SUIÇMEZ (Trabzon) - O zaman rapor yetersiz yazılmış, öyle görüyorum.

MAHMUT TANAL (Şanlıurfa) - Üç haftada gecikmeli olarak çıkarıldıklarına ilişkin, revirde tedavileri için gerekli ilaçlara erişimde sorunlar yaşadıklarına ilişkin sayfa 11'de yazıyor.

SİBEL SUIÇMEZ (Trabzon) - Neyse...

ALT KOMİSYON BAŞKANI MUSTAFA ALKAYIŞ - Sibel Hanım, buyurun.

SİBEL SUIÇMEZ (Trabzon) - Dolayısıyla olması gerektiği gibi -o emeklilerinize sağlık, üzerinize alınmayın ama- ben bu raporu yeterli görmüyorum.

Şimdi, Sayın Başkanım, raporlar niye bu kadar geç yazılıyor? Ne zaman ziyarete gitmişiz? 2023; iki sene olmuş, iki sene geçmiş. Biz bu raporu şimdi burada onaylayacağız, İnsan Hakları Komisyonuna gidecek, o Komisyon da işte ne yapacaksa yapacak, sizlere herhâlde gelecek, sizler de çözüm üreteceksiniz, iki buçuk yıl filan geçecek, neredeyse üç yıl geçecek; Başkanım, böyle bir şey olmaz.

ALT KOMİSYON BAŞKANI MUSTAFA ALKAYIŞ - 12 Mayıs'ta gitmişiz.

SİBEL SUIÇMEZ (Trabzon) - Ben başka rapor mu okudum?

ALT KOMİSYON BAŞKANI MUSTAFA ALKAYIŞ - 2 tane Sincan ziyareti var, belki önceki ziyareti...

SİBEL SUIÇMEZ (Trabzon) - Önceki...

NEVROZ UYSAL ASLAN (Şırnak) - Bir ana ziyaret, bu son gidişimiz ek ziyaret.

SİBEL SUIÇMEZ (Trabzon) - Tamam, sonuçta raporlar da yeterli değil.

ALT KOMİSYON BAŞKANI MUSTAFA ALKAYIŞ - Sincan'la ilgili ben toplantının sonunda da söyledim, 2 tane ayrı raporumuz var. Ben teşekkür de ediyorum.

SİBEL SUIÇMEZ (Trabzon) - Sonuç itibarıyla şu hâliyle, şu şekliyle rapor çok kısa sürede hazırlanabilen bir rapordur, diğer detaylarının da içerisinde yer alması gerekiyor.

Siz kaç tıpcısınız, başka var mı bilmiyorum ama en çok hak ihlalleri sağlık alanından geliyor. Ben yapacağımız ziyaretlere Sağlık Komisyonumuzun üyelerinden arkadaşların da davet edilmesini talep edeceğim, bu mümkünse yani buraya değil ama ziyaret sırasında o Komisyondaki arkadaşlarımız da bizimle birlikte olabilirse çok daha faydalı sonuç üretebiliriz diye düşünüyorum.

İrfan Bey altını çizerek söyledi, ben de diyorum ki: Lütfen, bu Komisyondaki üyelere de tek başına gittiklerinde aynı Komisyon gidiyormuş gibi bir yetkilendirme yapalım, yoksa bu çalışma süreci içerisinde etkin bir şekilde çalışma yapmak mümkün olmuyor, haklı olarak kısıtlı sayıda cezaevlerini ziyaret edebiliyoruz. Bunun olanağı olabilir diye düşünüyorum Sayın Başkanım. Yine, sizin üzerinizden yazı yazarız, gerekli izinler alındıktan sonra çok bir sorun çıkacağını zannetmiyorum. Yani toplu olarak gittiğimizde yaptığımız bir şeyi tek yapamaz mıyız ya da yapamadığımız hiçbir şeyi öteki türlü yapamayacak mıyız? Bence çok daha etkin bir şekilde çalışma sağlamış olabiliriz.

Bir kere, burada bir karşıtlık yok; Adalet Bakanlığı da hak, hukuk temelli, üzerinde çalışan bir bakanlık. Dolayısıyla bizim burada söylediklerimizin sanki bir karşıtlık üzerinden değerlendirme olarak algılanmaması gerekiyor. Burada hepimizin isteği, daha fazla hak, özgürlük ve cezaevlerinde özgürlükleri kısıtlanmış insanların cezaevinde insan onuruna yakışır şekilde yaşamaları ve tabii ki çıktıklarında da toplumun içine tekrar girecekleri için rehabilite edilmiş şekilde geriye kazandırılması.

Şimdi, basit sorunlar var; televizyon, kitap, kütüphanede çalışma, tansiyon ölçümü, ilaç... Şimdi, bunlar için biz Amerika'yı niye yeniden keşfediyoruz, ben anlamıyorum. Sınırlı sayıda kitap verilmesi varmış, işte televizyon kanalları... Mesela, bu çalışmanın içerisinde -yine ben mi yanlış raporu okudum- hangi televizyon kanallarına izin verildiğine ilişkin bir bilgi göremedim.

ADEM YILDIRIM (İstanbul) - 27 tane kanal var, 27 kanal açılmış.

SİBEL SUIÇMEZ (Trabzon) - Şimdi söylüyorlar, söylüyorlar, belirli kanalların...

ADEM YILDIRIM (İstanbul) - Siyasi suçlardan geldi.

SİBEL SUIÇMEZ (Trabzon) - Yok, ben sadece siyasi suçlar anlamında da konuşmuyorum yani adi suçları da kapsayan bir görevimiz var bizim ama siyasi suçlardan gelmiş olabilir.

ADEM YILDIRIM (İstanbul) - Cezaevini de eğitim kampı gibi düşünmemek lazım yani.

SİBEL SUIÇMEZ (Trabzon) - Ya, o ayrı bir şey, eğitim kampı değil de bir televizyon kanalının genelde herkesin...

ALT KOMİSYON BAŞKANI MUSTAFA ALKAYIŞ - Sibel Hanım'ın sözünü kesmeyelim arkadaşlar, kıymetli vekillerim.

Buyurun.

SİBEL SUIÇMEZ (Trabzon) - Şimdi, harika bir ortamdaymışız gibi de hiç kimse, arkadaşlar konuşmasın.

MUSTAFA YAVUZ (Bursa) - Ben de Komisyon üyelerinin oradakileri ile buradakileri aynı kişiler mi, ben de onu yadırgamaya başlıyorum.

NEVROZ UYSAL ASLAN (Şırnak) - Oradayken de söylüyoruz.

ALT KOMİSYON BAŞKANI MUSTAFA ALKAYIŞ - Sibel Hanım, buyurun. Sibel Hanım, yavaş yavaş...

Mustafa Bey...

Nevroz Hanım...

SİBEL SUIÇMEZ (Trabzon) - Şimdi, hangi gazetelerin verildiğine dair yine rapor da bir not göremedim. Mesela, acil butonuna basıldığı zaman kaç dakikada o koşuştaki hastaya erişilebiliyor? Bununla ilgili bir çalışma göremedim.

ALT KOMİSYON BAŞKANI MUSTAFA ALKAYIŞ - Sibel Hanım, kesiyorum, şöyle: Muhtemelen sizdeki bilgi notları İkinci Yasama Dönemiyle ilgili ziyaretimiz çünkü bunların büyük bir kısmını 2'nci ziyaretimizde aşmış olarak gördük.

SİBEL SUIÇMEZ (Trabzon) - Tamam, bir daha bakacağım.

NEVROZ UYSAL ASLAN (Şırnak) - Aşılıymış mı gördük?

ALT KOMİSYON BAŞKANI MUSTAFA ALKAYIŞ - Evet, bir kısmı aşılıymış ama bir kısmı devam ediyor.

NEVROZ UYSAL ASLAN (Şırnak) - Siz görmüşsünüz, biz göremedik.

SİBEL SUIÇMEZ (Trabzon) - Eğer aşılıdıysa ben sözlerimi geri alayım. Kaç kişiyle görüşüldüğü, daha sonra bu görüşme yapılan kişilerle tekrar görüşme yapılıyor mu, yapılacak mı? Yani biz şunu yaparsak yanlış olur Başkanım: Vazifemizi yerine getiriyoruz, gittik -ben adi suçları da kapsayarak konuşuyorum- büyük cezaevlerinde problem var. Problemin olmaması mümkün değil ki Sayın Genel Müdürüm, kapasite belli, bunun üstünde orada insanlar var. Dolayısıyla sağlıktan tutun da diğer bütün konularda problemin olması çok doğal. Yani bunu bir problem yokmuş gibi konuşursak, biz, ne güzel bir de rapor hazırladık, sorumluluğumuzu yerine getirdik değil; aynen katılıyorum. Biz şimdi burada ne yapıyoruz, acaba bir daha denetleyecek miyiz? Buraya tekrar gitmeyi de siz ayarlayabilirsiniz Başkanım, böyle bir heyet hâlinde gitmemiz bizim çalışmamızı engeller diye düşündüğüm için söylüyorum. O yüzden, tekrar gidip bu süreçte tekrar kontrol edelim yani süreç çok fazla iş yapmamızı engelliyor.

Sayın Başkanım, eksik gördüğümüz hususlarla ilgili isterseniz bu Komisyonda "Bu yasalar çıkmalı." diye de bir çalışma yapabiliriz, "Şunları biz eksik gördük, o zaman Adalet Komisyonu şunların üzerinde çalışsın." şeklinde direkt nokta atılsın; bunu da yapmamız gerekiyor. Öteki türlü bu raporların -aynen, bir sürü rapor dolaşıyor etrafta- onlardan hiçbir farkı yok. Bizim burada yasaları yapmak görevimiz. Dolayısıyla o yönde de bir yönlendirme yapmamız gerekiyor.

Özellikle "kuyu tipi" diye adlandırılan cezaevlerinden çok fazla şikâyetler, dilekçeler alıyoruz. O nedenle benim, yapacağımız bu ziyaretlerdeki seçimlerde ilk önce kuyu tipi cezaevlerinden başlayalım diye önerim var. Ayrıca, tabii, benim seçim bölgem olduğu için de Beşikdüzü Cezaevinden de çok fazla şikâyet alıyorum, oranın da incelemeye dâhil edilmesini...

ALT KOMİSYON BAŞKANI MUSTAFA ALKAYIŞ - Özür dilerim, hangi tip dediniz?

SİBEL SUIÇMEZ (Trabzon) - Kuyu tipi dediğimiziz.

KADRİ ENİS BERBEROĞLU (İstanbul) - "Kuyu tipi" diye tabir edilen yani medyada.

SİBEL SUIÇMEZ (Trabzon) - S ve Y mi oluyor onlar?

NEVROZ UYSAL ASLAN (Şırnak) - S, Y.

ALT KOMİSYON BAŞKANI MUSTAFA ALKAYIŞ - Hangileri, ilk defa ben...

ADALET BAKANLIĞI CEZA VE TEVKİFEVLERİ GENEL MÜDÜRÜ ENİS YAVUZ YILDIRIM - Hangilerininin kuyu tipi olarak tabir edildiğini bilmiyorum Sayın Başkanım.

SİBEL SUIÇMEZ (Trabzon) - Kuyu tipini duymadınız mı Sayın Genel Müdürüm?

ADALET BAKANLIĞI CEZA VE TEVKİFEVLERİ GENEL MÜDÜRÜ ENİS YAVUZ YILDIRIM - Şimdi duydum ama neyi kastettiklerini bilmiyorum.

ALT KOMİSYON BAŞKANI MUSTAFA ALKAYIŞ - Onu netleştirin, şey yapalım.

SİBEL SUIÇMEZ (Trabzon) - Tamam. Şimdi, dolayısıyla ben bu...

ADEM YILDIRIM (İstanbul) - Neyin kuyusu yani bilemiyorum ki.

KADRİ ENİS BERBEROĞLU (İstanbul) - Yani güvenlik koşullarının çok daha ağır olduğu...

ALT KOMİSYON BAŞKANI MUSTAFA ALKAYIŞ - Yüksek güvenlikli mi?

SİBEL SUIÇMEZ (Trabzon) - Ağır olanlar, tecridin olduğu, yalnız bırakıldığı.

NEVROZ UYSAL ASLAN (Şırnak) - Ben size söyleyeyim: S, Y tipinin ve tekli izolasyon ve tecrit koşullarının olduğu yerlere...

ALT KOMİSYON BAŞKANI MUSTAFA ALKAYIŞ - Bir daha söyler misiniz?

NEVROZ UYSAL ASLAN (Şırnak) - S, Y tipleri ve şu an YGC olup da yeni mimari yapıya göre havalandırmanın ve fens telli kurulan...

SİBEL SUIÇMEZ (Trabzon) - 20 tane zannedersen.

NEVROZ UYSAL ASLAN (Şırnak) - ...tecrit ve izolasyonda tutulan, sohbet, havalandırma hakkının kısıtlandığı; Antalya S bunlardan biri, Erzurum öyle...

ALT KOMİSYON BAŞKANI MUSTAFA ALKAYIŞ - O kastediliyor.

NEVROZ UYSAL ASLAN (Şırnak) - O kastediliyor ve şu an orada grevde olanlar var, Enis Bey biliyorsunuz ki Serkan Onur Yılmaz 345'nci gününde, Bolu'da Ayberk Demirdöğen 226'nci gününde...

KADRİ ENİS BERBEROĞLU (İstanbul) - Bolu, kuyu tipi mi?

MUSTAFA YAVUZ (Bursa) - Olmayan bir kavramı niye yerleştiriyoruz?

SİBEL SUIÇMEZ (Trabzon) - Şimdi, Sayın Genel Müdürüm, idari ve gözlüm kurullarıyla ilgili ciddi şeyler var. Bu gerçekten rahatsızlık verici bir şey.

ALT KOMİSYON BAŞKANI MUSTAFA ALKAYIŞ - Sibel Hanım...

SİBEL SUIÇMEZ (Trabzon) - Bunun denetlenmesi... Evet, hâkime gidiliyor ama orada bir problem varsa lütfen bunu da çözecek yasal düzenlemeyi yapalım. Yani hem açığa çıkmasını diye görüş bildirecek bir hâkim sonra tekrar karar verecek şikâyet üzerine; bu doğru bir şey değil. Dolayısıyla, burada bir problem varsa bunun yasal zeminini nasıl birlikte hazırlayabiliriz bunu da düşünelim.

Bazen de tahliye edilmesi gerekenlerin -daha önce de söylemiştim- içeride tutulduğuna dair iddialar var. Bu iddialar da neyse bunları çürüteceksek elimizde rakam varsa "Sıfır." diyelim, bu tartışmayı da bitirelim. Devletin elinde kaynaklar var, bunları gereksiz yere de tartışmaya açmayalım.

Raporun düzenlenmesinde katkı sağlayan tüm arkadaşlara teşekkür ediyorum.

Şerhim olacak Başkanım, onun şeyden sonra mı sunalım?

ALT KOMİSYON BAŞKANI MUSTAFA ALKAYIŞ - Oylamadan sonra.

SİBEL SUIÇMEZ (Trabzon) - İzin verirseniz ondan sonra da sunabilirim. Ayrıca Cumhuriyet Halk Partisinin raporunu da biraz sonra size sunacağım.

Teşekkür ederim.

ALT KOMİSYON BAŞKANI MUSTAFA ALKAYIŞ - O raporu biz de görmek isteriz.

Biz teşekkür ederiz.

MAHMUT TANAL (Şanlıurfa) - Başkanım, sizden çok özür dilerim, başka komisyondayım ama çok da merak ettiğim, çok kısa...

ALT KOMİSYON BAŞKANI MUSTAFA ALKAYIŞ - Mahmut Bey, şöyle, olur, zaten söz buradaydı ama size...

MAHMUT TANAL (Şanlıurfa) - Bir buçuk dakikayı geçmeyecek.

ALT KOMİSYON BAŞKANI MUSTAFA ALKAYIŞ - Şunu açıklayayım: Tabii, buradaki ziyaretlerimiz belli bir prosedürle oluyor, uzun süredir hizmet eden, çalışan arkadaşlarımızla beraber. Biz rastgele, o anda karar veriyoruz.

MAHMUT TANAL (Şanlıurfa) - Kurayla çekiliyor.

ALT KOMİSYON BAŞKANI MUSTAFA ALKAYIŞ - Evet. Çocuk ve kadınların olduğu kısma da mutlaka ziyaretler gerçekleştiriyoruz.

SİBEL SUIÇMEZ (Trabzon) - Kura derken koğuş kurası mı?

ALT KOMİSYON BAŞKANI MUSTAFA ALKAYIŞ - Ne kadar cezaevi tipi varsa...

Mahmut Bey, buyurun.

MAHMUT TANAL (Şanlıurfa) - Değerli Başkanım, değerli milletvekilleri, Değerli Genel Müdürümüz, kıymetli bürokratlar, değerli basın mensupları; hepinizi saygıyla, hürmetle selamlıyorum.

Başka komisyona da gideceğim için erken ayrılacağım, öncelikle özür diliyorum.

Raporla ilgili emeği geçen tüm arkadaşlara teşekkür ederim.

Değerli Genel Müdürüm, bilemiyorum, Adalet Bakanıyla görüştük ama durum düzeldi mi? Üniversite öğrencilerine geçmişte sabah ve akşam olmak üzere dört saat bir yol süresi veriliyordu, son uygulamada bundan vazgeçildi çünkü yüksek lisans öğrencilerinin akşam saat yedide dersi bitiyor. Bittikten sonra İstanbul gibi yerde Silivri cezaevine gitmek en azından iki buçuk-üç saat alıyor ve dolayısıyla cezaevi idaresi dedi ki: "Kardeşim, biz bu uygulamayı yapamayız." Bu çocuklar eğitim hakkından mahrum kaldı. Adalet Bakanıyla görüştüm "Çözeceğiz." dediler, bilmiyorum çözüldü mü çözülmeyi mi. Çözülmeyi ise bu sorunun çözülmesini istihdam ediyorum. Çünkü eski sistemde bu vardı, eğitim hakkından 42'nci madde uyarınca yoksun bırakılmıyordu.

İkinci sorun, Şanlıurfa Cezaevinde sürekli su kesiliyor, su sıkıntısı var. Bunun giderilmesini istihdam ediyorum.

Üçüncüsü, Şanlıurfa Cezaevine belediye otobüsleri gitmediği için ulaşım açısından sorunlar var; bunun mümkünse Bakanlık ile belediyeler arasında veya İçişleri Bakanlığı arasında bu ulaşım sorununun giderilmesini istihdam ediyorum.

Antalya Cezaevi yol üzerinde aslında cezaevi ana artere yakın, cezaevinin aynen Silivri Cezaevi gibi nasıl ana arter üzerinde tabelalar varsa ulaşım açısından o şekilde tabelaların konulmasını istihdam ediyorum. Yani, güvenlik gerekçesi diyeceksek Silivri'de varsa neden orada olmasın? Orada sıkıntılar var.

Bu konuyla ilgili kamuoyunun, herkesin gözü kulağı sizde ve Adalet Bakanlığında. 31 Temmuz denilen Covid yasası hakikaten eşitsizlik doğurdu, orada bazı hâkimlerin erken karar vermesi avantaj, geç vermesi veya geç kesinleşmesi dezavantaj; bu aynı eylem, aynı işlem ama sanıklar farklı; bununla ilgili bir çalışmanız var mı? Aynı şekilde, İnfaz Yasası'yla ilgili vatandaş diyor ki: "Kardeşim, biz büyük bir beklenti içerisindeyiz. Af veya infazın daha kolaylaştırılmasıyla ilgili bir çalışma var mı?" Bu sorulara da cevap verilebilirse... Yani en azından Bakanlık bünyesinden bunlar konuşuluyor, cevap verebilirseniz teşekkür ederim.

Kalkacağım, dinleyemeyeceğim için hepinizden ayrı ayrı özür diliyorum çünkü diğer komisyona da gitmek zorundayım.

ALT KOMİSYON BAŞKANI MUSTAFA ALKAYIŞ - Tutanaklara bakarsınız Mahmut Bey.

MAHMUT TANAL (Şanlıurfa) - Evet, tutanakları da okuyacağım.

Saygılar, iyi çalışmalar, kolaylıklar diliyorum.

ALT KOMİSYON BAŞKANI MUSTAFA ALKAYIŞ - Sayın Gergerlioğlu, buyurun.

ÖMER FARUK GERGERLİOĞLU (Kocaeli) - Teşekkür ederim Sayın Başkan.

MUSTAFA YAVUZ (Bursa) - Başkanım, çok önemli bir şeyi belirtmek istiyorum, Mahmut Vekilim, sizinle ilgili asla konuşmuyorum, daha önce de konuşup giden vekillerimiz... Bu değil ama hatırlattı...

MAHMUT TANAL (Şanlıurfa) - Vallahi benim Plan ve Bütçede konuşmam var, oraya geçiyorum.

MUSTAFA YAVUZ (Bursa) - Diğer partilerden de... Bir usul oturtmak durumundayız yani konuşup giden ve dinleyen konumunu artık...

MAHMUT TANAL (Şanlıurfa) - Peki, ben özür dilerim, bir daha böyle yapmayacağım.

MUSTAFA YAVUZ (Bursa) - Size değil, vallahi size değil.

ÖMER FARUK GERGERLİOĞLU (Kocaeli) - Sayın vekilim, benim de Engelliler Komisyonu var, konuşup buradan ayrılacağım.

Teşekkür ederim Sayın Başkan.

Şimdi, birçok sorun var önümde ama öncelikle canla ilgili, ölümle ilgili bir şey söylemek istiyorum: Şu anda cezaevlerinde ölmek üzere olan bir insan var, bir dahaki toplantımızda bu dünyada olmayabilir veyahut da üç-dört gün sonra burada olmayabilir. Sibel Hanım'ın bahsettiği gibi, kuyu tipi hapisaneleri protesto etmek için açlık grevinde. Kendisi aslında Bolu F Tipinde ve Antalya Yüksek Güvenlikli Cezaevindeki arkadaşlarının oradan başka bir F tipi cezaevine nakli için 345 gündür açlık grevinde ve ölmek üzere. Bakın, tüm siyasi görüşlerimiz bir tarafadır ama bir insan ölmek üzere; buna bir çözüm bulmak zorunda bu Komisyon. Bu Komisyon bugün buna bir çözüm bulmadan kalkarsa bu insan ölür ve kimse vicdanına hesap veremez. Çok net bir cümle söylüyorum. Ben Sayın Genel Müdürle de konuştum, Sayın Bakanla da konuştum ve hâlen çözüm bulunmuyor. Ben Bolu F Tipine de gittim, bu mahpusu da gördüm; bir deri bir kemik kalmış, hekimim, sağlık durumu çok kötüydü, parmağını kaldıracak durumu yoktu ve 278'inci günde böyleydi, şimdi nasıldır bilemiyorum. Vücudunda yaygın döküntüler vardı ve sağlık durumu oldukça kötüydü; bunu söyleyeyim, size bırakayım.

Şimdi, rapora gelelim: Sincan Cezaevi'ne gidiyorum, sık sık gidiyorum -birçok cezaevini dolaşan bir milletvekilinin, biliyor Genel Müdürlük de- Sincan Cezaevi Müdürlüğünde diğer cezaevlerinden, 406 cezaevinden farklı ne var ki halk, mahpus yakınları, mahpuslar bu denli bu cezaevinden şikâyet hâlinde? İnanın ki, bakın, diğer cezaevleri için o kadar demeyeceğim ama bu cezaevinde ne var, niye bu kadar insanların denetimli serbestliği, şartlı tahliyeleri yokuşa sürülerek verilmiyor? Bu insanların aileleri var, eşleri var, çoluk çocukları var "Şu tarihte çıkacak." diye cezaevinin önüne gelip ağlayarak geri dönüyor bu insanlar. Verilmiyor ve insanlar dörtte 3 yatacakken dörtte 4 yatıyor. Düşünün, hasta olanı var, kanser olanı var ve içeride kanser hastalığı ilerliyor dışarıda tedavi imkânı bulamadığı için.

Bakın, size -birçok mektup alıyorum- sayfalarca mektuptan 3-5 cümleyle Sincan cezaevini anlatayım. Sincan T Tipi Kapalı Cezaevinden Emre Dündar yazmış "Sincan T Tipi Adalet Bakanlığına bağlı değil mi? TC hukuk esasları ve kanunları bu kurumda geçerli değil mi? Ülkedeki diğer ceza infaz kurumlarında aynı suç tipine denetimli serbestlik uygulanırken bu kurumun farkı nedir ki verdiği bu keyfi ve hukuksuz kararlarla insanları alıkoymakta, özgürlüğüne kavuşma yollarını tıkamakta, yeni bir hayat kurma imkânını ellerinden almaktadır? Bana örgütten ceza vermedikleri hâlde, gözlem kurulunda, örgüt kurduğu bağıntı anlatma

konusunda samimi olmadığı gerekçesiyle olumsuz karar verdiler. Olmayan bir bağ nasıl anlatılsın? Tamamen ön yargılı bir kurulla karşı karşıyayız." demiş Emre Dündar. Bunun gibi binlerce başvuru var ve Sincan Cezaevini ben size anlatmayayım çünkü siz Bakanlık olarak oraya talimat veriyorsunuz, bunu biliyorum. Yani buradaki, bu cezaevindeki mahpuslara denetimli serbestlik verilmeyecek, şartlı tahliye verilmeyecek, dörtte 4 yatacaklar. Çok ağır ve dramatik şartlardaki mahpusların hikâyelerini biliyorum, zaman yetmez. İnsanlar hasta yatağındaki çocuğunu kaybetti. İbrahim Coşkun, bakın, ismini de vereyim, Sincan T'deydi -ezbere biliyorum çünkü- verilmedi denetimli serbestlik, 12 yaşındaki çok ağır hasta çocuğu öldü, cenazesine gidemedi ve bu insan dörtte 4 yattı. Yahu, bu nasıl bir insafsızlıktır, bu nasıl bir vicdansızlıktır, anlamak mümkün değil. Bakın, binlerce örneği ben size söylüyorum ve bitmiyor.

Yine, hasta mahpuslar var. Bakın, birçok yerden hasta mahpus örnekleri vereyim ben size. Bakın, hepimiz yaşlanacağız arkadaşlar, 87 yaşında, hasta mahpus Erol Şengök, Sincan T Tipi Cezaevinde. Bakın, 87 yaşında olduğunuzu düşünün, çok fazla ömrü kalmadı, "R tipi ceza infaz kurumlarına nakletmek gibi alternatif çözüm yolları üretilmişse de müvekkilimin burada ölümünü bekliyoruz." diye avukatı bana başvurmuş.

ALT KOMİSYON BAŞKANI MUSTAFA ALKAYIŞ - Ömer Bey, toparlayan lütfen.

ÖMER FARUK GERGERLİOĞLU (Kocaeli) - Tamam, birkaç çok önemli örnek vermek zorundayım.

Yusuf Çağlayan, bakın, Sayın Mustafa Başkanım, altı bezlenen bir kişi düşünün, altı bezlenen, demans hastası, 90 yaşlarında bir kişi, şu anda Kandıra 2 No.lu T Tipi Cezaevinde. Hastaneye götürmek yerine evinden derdest edilerek alınıp Kandıra 2 No.lu T Tipi Cezaevine koymuşlar. Bakım hastası, altı bezlenen demans hastası ve orada ölmek üzere. Bakın, yine burada, Sabri Yavuz, Sincan Yüksek Güvenlikli Cezaevinde yaşlı bir hasta mahpus çok kötü durumda. Birkaç örnekle bitireceğim. Hepimiz hasta ve yaşlı olabiliriz. Mehmet Parmak, Sincan 1 No.lu Yüksek Güvenliklide, çok ağır hasta. Lütfen, not almanız için söylüyorum.

Yine, Nevroz Vekilim de bahsetti; ya, bu Sincan Kadın Cezaevinde Genel Müdürlük emirleri geçmiyor mu, bir derebeylik mi var? Kaç kez gittim, Müdüre Hanım "Hayır, ben milletvekiliyle görüşmem." diyerek bizimle görüşmüyor. Nasıl bir yer burası? Bir derebeylik demek ki yani Sincan Kadın Cezaevini derebeylik yönetiyor demek ki, Genel Müdürlük yönetmiyor, ben bunu anlıyorum çünkü bakın, Sincan T'de böyle bir şey olmuyor, yüksek güvenliklilerde olmuyor. Sincan Kadında bir derebeyi müdür var, "Görüşmüyorum işte, var mı..." Bakın, Sayın Vekilim, böyle diyor ve görüşmüyor. Allah Allah, sen kimsin ya! Bakın, anlamak mümkün değil. Hepiniz vekilsiniz arkadaşlar, siz de gidin bir, Sincan Kadın Cezaevine gidin Mustafa Başkanım, bakalım, oradaki müdürün keyfine kalmış durumdasınız.

Yine, bakın, Mustafa Keleş, Sincan Cezaevi T Tipi koğuşunda, adam şizofreni hastası, koğuşta çıplak dolaşüyor. Bakın, olacak vaka değil. Şizofreni, yanındaki insanlara saldırıyor, çıplak dolaşılıyor, bu adam cezaevinde duruyor. Ya, bu memlekette sağlık kurulları ne iş yapıyor, Adli Tıp ne iş yapıyor, bunları sormak istiyorum.

Yine "Pişman mısınız?" diye soruyorlar. Ya, ikinci mahkeme mi burası, Allah aşkına? Sincan Yüksek Güvenliklilere gittim ben, camın önünde demir parmaklık var, demir parmaklığın önünde "fence" telleri var. Ya, içeriye bırakın güneşin girmesini, hava bile girmiyor. "Kışın bile camları açıyoruz çünkü içeriye hava girmiyor." diyor insanlar.

Yine, bakın, Edirne Cezaevinde şu anda yasalara aykırı işler yapılıyor. Beş aylık hamile Leyla Arslan cezaevinde, Nazife Karakoç yedi aylık hamile, cezaevinde. Bakın, yasalarımız var, ya, hamile olmadınız mı? Kadınlara soruyorum. Bebek 18 aylık olana kadar cezaevi dışında olması lazım ama hamile hâliyle cezaevinde. Bunları ben söylemeyeceksem burada niye varım arkadaşlar, niye engel oluyorsunuz bana? Beş aylık hamile kadın cezaevinde, bunlar kabul edilecek şeyler değil.

MUSTAFA YAVUZ (Bursa) - Engel olduğumuz hâli bu mu?

ALT KOMİSYON BAŞKANI MUSTAFA ALKAYIŞ - Ömer Faruk Bey, toparlayın.

Buyurun.

ÖMER FARUK GERGERLİOĞLU (Kocaeli) - Son bir iki cümleyle bitireyim.

Ya, ben burada vatandaşın derdini anlatmaya çalışıyorum, kendi derdimi...

MUSTAFA YAVUZ (Bursa) - Ama konuşup gidiyor olmanız çok şık olmadı yani burada konuşup cevabımızı bile dinlemeden gidiyor olmanız...

ÖMER FARUK GERGERLİOĞLU (Kocaeli) - Ama Engelliler Komisyonuna gitmek zorundayım.

Sayın Genel Müdüre de söyledim, Edirne'de açık görüşte öylesine bir U sistemi kurulmuş ki mahremiyet ihlal edilmiş durumda.

MUSTAFA YAVUZ (Bursa) - Her toplantıda biz bunu yaşıyoruz.

ÖMER FARUK GERGERLİOĞLU (Kocaeli) - Lütfen sözümü kesmeyin Sayın Vekilim, olmuyor böyle.

ALT KOMİSYON BAŞKANI MUSTAFA ALKAYIŞ - Ömer Faruk Bey, size zahmet toparlayın.

ÖMER FARUK GERGERLİOĞLU (Kocaeli) - Toparlıyorum, bir saniye...

Edirne Cezaevinde açık görüş salonunda mahremiyet ihlali var. Aileler tüm cezaevlerinde ayrı ayrı masalarda oturup ailece görüş yaparken Edirne Cezaevinde U şeklinde bir sistem kurulmuş. Siz mahrem bir şey belki konuşacaksınız, karşınızda diğer ailenin mensubu, böyle bir mahremiyet ihlali var ve düzeltilmiyor yıllardır. Sayın Genel Müdüre de söyledim, umarım düzelir.

Covid'le ilgili bu gecikme var, ekimde söz verdi iktidar, Covid'le ilgili bir gelişme de yok.

Son olarak, bakın, son, sabrınıza teşekkür ederim.

NACİ ŞANLITÜRK (Ordu) - Biz sabretmiyoruz ki gasbediyorsunuz.

ÖMER FARUK GERGERLİOĞLU (Kocaeli) - Anayasa Mahkemesinin bir kararı var efendim; "Biz cezaevlerine gittiğimizde aldığımız kararlara infaz hâkimleri karar veriyor, onlar onuyorlar." diyor bana gözlem kurulu yöneticileri fakat burada bakın, şu Anayasa Mahkemesi kararını Sayın Genel Müdüre de vereceğim, Anayasa Mahkemesi infaz hâkimliğini resmen fırcalamış, demiş ki: "Ben bu mahpusun başvurusu için ihlal veriyorum, 115 bin lira ödeme veriyorum, devletin kasasından çıkacak bu mahpusa ödenecek, ey infaz hâkimi, sen orada ne güne duruyordun? Çünkü senin işini bir memur da yapar, madem sen bu konudaki ihlali

görmüyorsun, bir memur da infaz hesabını yapardı, sen infaz hâkimi olarak orada bu ihlali nasıl olur da görmeyip topu taca attın?" Vereceğim, bakın, inceleyin. Anayasa Mahkemesi Mesut Güney kararı, 17 Temmuz 2025. Anayasa Mahkemesi, hani gözlem kurullarının çok güvendiği infaz hâkimliklerini nasıl fırçalıyor? Bunu söyleyerek bitireyim.

Teşekkür ediyorum.

ALT KOMİSYON BAŞKANI MUSTAFA ALKAYIŞ - Çok teşekkür ediyorum.

Naci Bey, buyurun.

NACİ ŞANLITÜRK (Ordu) - Başkanım, teşekkür ediyorum.

Sayın Başkanım, çok değerli milletvekilleri, çok değerli Genel Müdürümüz, kıymetli bürokratlar; ben de öncelikle hepinizi saygılarımla selamlıyorum.

Tabii Başkanım, toplantı öncesinde bir usul belirlenmediği için Komisyon üyeleri önce konuşuyordu, daha sonra Komisyon üyesi olmayan milletvekillerimiz...

ALT KOMİSYON BAŞKANI MUSTAFA ALKAYIŞ - Özel bir rica gelince biz şey yapmadık.

SİBEL SUIÇMEZ (Trabzon) - Başkanımızı da çok sıkıştırmayalım, demokratik tavır sergiledi.

NACİ ŞANLITÜRK (Ordu) - Sayın Vekilim, bir saatin üzerinde oldu, bir vekile yarım saat burada söz verirsek çok olmaz.

Tabii, ben öncelikle şunu söyleyeyim: Başkanım, 12 Mayıs'taki incelemeye ben de katıldım, öncelikle birlikte orada yerinde gezdik. Tabii ki şikâyetler var, hem Komisyonumuza gelen şikâyetler var hem de yerinde incelediğimizde orada tutukluların, hükümlülerin bize iletildiği şikâyetler de var. Öncelikle, bildiğim kadarıyla, 398 tane cezaevimiz var, 410 binin üzerinde de mahkûm var diye biliyorum, doğru mu söylüyorum Sayın Genel Müdürüm?

ADALET BAKANLIĞI CEZA VE TEVKİFEVLERİ GENEL MÜDÜRÜ ENİS YAVUZ YILDIRIM - 403 oldu efendim.

MUSTAFA YAVUZ (Bursa) - Evet, tabii, bu kadar kalabalıkta kapasite fazlalığıyla ilgili şikâyetler aldık. Hatta gittiğimiz bir tane koğuştta, 27 kişilik koğuştta 60'ın üzerinde insanın kaldığını da gördük. İşte, tuvaletlerin önlerine yer yataklarının atıldığı, ranzaların altında da yatıldığını gördük.

İşte, genel manada yemeklerle ilgili şikâyetler geliyor. Ring araçlarının darlığı, hastaneye sevklerle ilgili gecikmelerin olduğu, özellikle dış konusunda şikâyetlerin olduğu... Ama kıymetli milletvekilleri, şunu da belirtmek gerekir: Özgür insanlarımızın bile şu anda hastanelerden randevu alırken özellikle dış konusunda sıkıntılar yaşadığı, uzun randevuların verildiği göz önüne alınırsa bunların da normal karşılanabileceğini söylüyoruz.

Yine, kantinlerin pahalı olmasıyla ilgili, ürünlerin az olduğuyla ilgili şikâyetler vardı. Biz orada bir kantine girdiğimizde onların fiyatlarına da baktık. Özellikle bisküvi çeşitlerinde 2 tane çeşidin olduğu şikâyeti vardı ama 12'nin üzerinde ürün çeşitliliğinin olduğunu orada yerinde gördük.

SİBEL SUIÇMEZ (Trabzon) - Vekilim, bu, raporda var mı?

NACİ ŞANLITÜRK (Ordu) - Raporda var, siz herhâlde farklı bir rapora baktınız Başkanım, daha önceki raporda da olabilir.

Özellikle sıcak ve soğuk suya erişim noktasında sıkıntılar olduğuyla ilgili şikâyetler vardı ama biz Sincanda yirmi dört saat sıcak ve soğuk suya erişimin olduğunu orada görmüş olduk.

Yine, burada, spora çıkmayla ilgili şikâyetler var ama biz, orada gördüğümüzde, haftada iki kez spora çıktığını ama yine orada kalabalıkta, mahkûmların, belli ideolojiye sahip insanların orada koğuştarda birlikte kalmak istediklerini... Ama öncelikle şunu belirtmek lazım: Buranın bir cezaevi olduğu gerçeğini unutarak... İşte, efendim "Burada biz kendi ideolojimize uygun olarak televizyon yayınları istiyoruz, şu yayın da gelsin..." Efendim, kendi ideolojilerine uygun, yazılı basından gazetelerin istendiğini gördük ama kitap okumayla ilgili, bir mahkûma 30'un üzerinde kitap hakkı tanındığını da orada gördük. 3 kişilik koğuştarda 60-70'in üzerinde kitabın olduğunu gördük.

Dolayısıyla, aramalarla ilgili, şiddetle ilgili çok fazla gelen bir şikâyet yok, bunu da orada gördük mahkûmlarımızdan onları da aldık ama ağız içi aramalarla ilgili, efendim, insanlık onurunu rencide edici, zedeleyici davranış olduğuyla ilgili birkaç mahkûmdan, özellikle PKK'dan hüküm giymiş mahkûmlardan şikâyet aldık ama onların da güvenlik açısından, ağızlarında jilet bulduklarıyla ilgili, idareden onları da aldık.

NEVROZ UYSAL ASLAN (Şırnak) - O, adli mahkûmlarla ilgili, hiçbir siyasi mahpusla ilgili böyle bir iddia yok, lütfen düzeltin.

NACİ ŞANLITÜRK (Ordu) - İşte, neyse...

Burada, yine, FETÖ koğuştunda kalan mahkûmlardan hitaplarla ilgili sıkıntılar, işte, ismiyle çağırıldığıyla ilgili şikâyetler aldık ama isminin haricinde farklı bir hitap şeklinin de olmadığını da biliyoruz, öyle şikâyetler gördük.

"Mobbing", şiddet, çıplak aramanın olmadığını... Sadece bir koğuştta üzerinde "boxer" kalana kadar soyulduğunu ve bu şekilde arandığını... Bir koğuştta böyle bir şikâyet aldık. Genel manada, geçmiş yıllara göre çok daha fazla düzeldiğini gördük.

Nakillerle ilgili bazı sıkıntıların olduğu, özellikle kendi memleketlerine yakın olan cezaevlerinde kalmak istediklerini, işte, yakınlarının cezaevine gelip giderken sıkıntı yaşadıklarıyla ilgili şikâyetler var. Bu manada, bizim kendimize gelen şikâyetleri de zaman zaman biz size iletiyoruz, imkânlar dahilinde -teşekkür ediyorum- yardımcı olunuyor yakın yerlere nakilleri konusunda, onu da belirtmiş olayım.

Ben teşekkür ediyorum, çalışmalarınız için teşekkür ediyorum, başarılar diliyorum.

Hepinize saygılar sunuyorum.

ALT KOMİSYON BAŞKANI MUSTAFA ALKAYIŞ - Naci Bey, çok teşekkür ediyorum.

Mustafa Bey, buyurun.

MUSTAFA YAVUZ (Bursa) - Sayın Başkanım, değerli milletvekili arkadaşlarım, değerli genel müdürlerim; ben de hepinizi saygıyla selamlıyorum.

Açıkçası, bugün usul esastan öne geçti. Aslında bu, bugüne ait bir sorun değil, yaklaşık iki yıldır, 2023'ten beri aynı şeyleri yaşıyor olmak artık yeni bir usul veya daha doğrusu, mevcut usulün uygulanmasının önemini bir kez daha ortaya koydu. Ne demeye

çalışıyorum? Değerli arkadaşlar, hepimiz Komisyon üyesi olarak bir cezaevinde problem yokmuş gibi davranan insanlar değiliz ve dolayısıyla sorunları çözmek istemeyen bir zihniyette de değiliz. Hepimizin ortak amacı, insan hakları anlamında sorunların, meselelerin değerlendirilmesi. Şunu önemsiyorum: Bazen cezaevi ziyaretlerinde farz edin ki yemek konusunda bir şikâyet geliyor, burada hemen bu şikâyet var mı yok mu, haklı mı haksız mı değerlendirmesinden ziyade bir başka koğuyla da aynı konuyu konuştuğumuzda, altında koğuşlar arasında farklı sebeplerle, farklı saiklerle hareket edildiği hepimizin malumu. Bunun içinden süzerek bu sorun var mı yok mu konusunda tüm milletvekilleri arkadaşlarımızın hassasiyetle davrandığı gibi, aynı şekilde, müştereken davranıyoruz ama iş Komisyon aşamasına geldiği durumda, bazen sahada sorunları müşterek değerlendiren kişilerin aynı milletvekilleri olup olmadığı konusu bendenizi açıkçası hayret ettirme durumuna düşürüyor "Orada sorun yok, burada var, orada sorun var, burada yok." şeklinde. Dolayısıyla, bu usulü bizim yeni dönemde, çalışma döneminde çok net bir şekilde oturtmamız gerekiyor.

Yine, iki yıldan beri, kavramlar üzerinden usulleri ihlalle bir yere varamadığımız bugün çok daha net. İki yıldan beri, bakın, burada isme girmek istemiyorum ama sorulduğunda isim verebileceğim milletvekili arkadaşlarımız aynı taktikle burada konuşuyorlar, konuşurken videoya alanlar, sosyal anlamda fotoğraf şeklinde paylaşanlar çekimlerini, verilerini alıyorlar, ondan sonra da "Benim bir başka yerde toplantım var." düşüncesiyle sadece dediklerini deyip ondan sonra cevap hakkı bile tanımadan giden ve her toplantıda bunu yapan milletvekili arkadaşlarımızın artık bunu yapmaması için Sayın Başkanım, bizim ilk etapta Sincandan ziyade çalışma usullerini hakikaten netleştirmemiz lazım. Dolayısıyla, biraz önce olmayan, anlaşılmayan bir kavram üzerinden meseleye yaklaşmak da hukuktaki usul esastan önce gelir ihlalini zedeledi. Milletvekillerimizin, İnsan Hakları Komisyonu üyelerinin bireysel anlamda cezaevi ziyaretinin Komisyon ziyareti hükmünde sayılmasına dair teklif de aslında aynı kuralı aşma, usulü dolanma gayretinden öteye bir şey değildir. Değerli arkadaşlar, Komisyon üyesi ile Komisyon üyesi olmayan, bireysel milletvekili arasındaki farkı bana söyler misiniz? O zaman hiç komisyon kurmayalım, Ahmet'e, Mehmet'e diyelim ki: Size Komisyon üyeliği statüsü verdik, buyurun çalışın. Yani Komisyonun farkı o zaman nerede kalıyor, bunu da anlamakta zorluk çektiğimi ben özellikle ifade etmek istiyorum.

Sorunlar aynı, biraz önce belirttiğim arkadaşlar, belirtmediğim arkadaşlar da var, bireysel meselelerle genele dair bir yargı, kanaat oluşturup "insan hakları" kavramı üzerinden bu meseleyi çok daha güzelleştirme yoluna gitmek de doğru değil çünkü "insan hakları" kavramından denilen her şey çok güzel ama bunun siyasi sonucunun, burada verilen mesajlar anlamında bir siyasi yolunun, yönünün olduğunu da hepimiz biliyoruz. Eğer mesele, amaç salt insan hakları ise, bu siyasi sonuç almayı da bizim kenara itebilmeyi bilmemiz lazım. Burada da hepimize böyle bir görevin düştüğünü ben düşünüyorum.

Sayın Başkanım, usul esastan önce gelir. Değerli arkadaşlar, ben şu an Sincanı konuşmaktan ziyade tarzımızın, konuşma süremizin, şeklimizin ve konuşma sıralamasının belirlenmesinin birçok meseleyi ana unsur olarak çözeceğini düşünerek hepinize saygılarımı sunuyorum.

ALT KOMİSYON BAŞKANI MUSTAFA ALKAYIŞ - Teşekkür ediyorum Mustafa Bey.

Adem Bey, buyurun.

ADEM YILDIRIM (İstanbul) - Kıymetli Başkanım, çok kıymetli milletvekili arkadaşlarımız, Genel Müdürümüz, Genel Müdür Yardımcılarımız, kıymetli arkadaşlar; ben de sizleri saygıyla selamlıyorum.

Daha önceki cezaevi ziyaretlerinin birçoğunda bulunmuş bir milletvekili olarak birlikte ziyaret ettiğimiz arkadaşlarımızla birlikte müşahede ettiğimiz olaylar var. Tabii ki hepimizin farklı yaklaşımları olabilir, adalet anlayışı bile farklı olabilir. Muhalefet milletvekiliyiz, bazen muhalif gözle bakarız; iktidar milletvekiliyiz, iktidar gözüyle bakarız. Buradaki farklılıkların ben normal olduğunu ifade ediyorum her şeyden önce ama tabii, ben de bir iktidar partisinin milletvekili olarak bakıyorum. Her şeyden önce, hâliyle "Biz cezaevlerinde nereden nereye gelmişiz?" noktasında değerlendirmeyi ben yapmak istiyorum. İşte, biz Diyarbakır Cezaevi örneklerinden, Ulucanlardan, Sinop Cezaevlerinden, Metristen, Bayrampaşa Cezaevlerinden bugüne gelmişiz. Dolayısıyla, o günlerden bugüne gelmenin Türkiye açısından, her şeyden önce insan hakları açısından bizler için çok sevindirici olduğunu ifade etmemiz gerektiğini ben burada vurguluyorum. Burada emeği geçen, işte, Adalet, Bakanımız, Cumhurbaşkanımız, Genel Müdürümüz, milletvekillerimiz yani buraya katkı sunan, hatta STK'lerdeki baskı unsurlarımız, herkese ayrı ayrı ben teşekkür ediyorum çünkü her şeyden önce insan yaşamını ve onurunu her yerde muhafaza etmek gibi bir görevimiz, sorumluluğumuz bizim üzerimizdedir iktidar olarak. Ama şunu da es geçmeden bizim ifade etmemiz gerekiyor: Biz bazen bazı tespitleri yaparken gerçekten hür olan, dışarıdaki insan ile içerideki insanı eş değer olarak da değerlendirme gibi bir duruma geçebiliyoruz. Eğer böyle değerlendirecek o zaman suç işlemenin ya da cezalandırmanın ya da cezalandırmamanın, hür insan ile mahkûm olan insan arasında bir farkın olmamasıdır. Ama aradaki duracağımız tek nokta neresidir? İnsan onurudur ve yaşam hakkıdır, bu asla tartışma konusu olmayacaktır. Dolayısıyla, buralarda da bireysel örneklerden yola çıkarak yapılan yasal iyileştirmeleri ve uygulamadaki iyileştirmeleri görmezden gelmek nasıl ki doğru değilse "Ya, bu bireysel olaydır, geçelim." demek de doğru değildir. O bireysel olayı da biz gündemimize alıp o bireysel olay üzerinden, acaba buradaki olayda gerçekten kasıtlı bir şey mi yapılmış, hukuka aykırı bir işlem mi yapılmış, onu değerlendirmek de bizim yükümlülüğümüzde. Bizler de bunun siyasi olarak denetimini yapmakla görevliyiz. O yüzden, yasa bize doğrudan cezaevlerini ziyaret etme, doğrudan oradaki mahkûmlarla görüşme imkânını, yetkisini veriyor ve buradaki değerlendirmeleri yapıyoruz ama bu değerlendirmelerin sağlıklı olması gerektiğini, bizim önümüzü açacak, yanlışları doğruya çevirebilecek tarafa evrilmesi gerektiğini ben düşünüyorum. Yoksa bireysel olaylar üzerinden gelirsek herkesin, çoğumuz, burada baktığımızda, hemen hemen hepimiz avukatlık yapmış insanlarız yani cezaevleriyle ilgili birtakım farklı duyular da geliyor, acaba bazen bireysel olayı buraya taşımak farklı parasal menfaat ilişkisi içerisinde olup olmadığımızın tartışmasını bile zaman zaman gündeme getirebiliyor çünkü bunun dedikoduları da yapıyor.

NEVROZ UYSAL ASLAN (Şırnak) - Ne gibi? Ben bunu bilmek isterim, bu çok ciddi bir iddia çünkü. Buna açıklık getirmelisiniz, hangi Komisyon üyesi böyle bir ilişki içinde olabilir?

ADEM YILDIRIM (İstanbul) - Hayır, ben şu kişi demiş olsam zaten ben burada söylerim, ben durumu ifade ediyorum, kimseyi asla itham etmiyorum. Bu Komisyonumuz için de konuştuğumuz bir şey değildir ama bu tarz ilişkiler içerisinde birtakım bize de konuşmalar olduğunu ifade etmek istedim, bununla yetinmiş olayım.

Dolayısıyla, adi suçlar ile siyasi suçlar arasında da cezaevlerinde bir uygulama farklılığı var, infaz yasasında da bu var, normal, bizim Ceza Kanunu'muzda, CMK'de de -biliyorsunuz- adi ve örgütlü suçlar ve terör suçlarıyla ilgili farklı düzenlemeler var, ayırmışlar yani. Belki bir adi suçlu bir kişiyi öldürebilir ama bir terörist yüzlerce kişiyi öldürebilir. O yüzden, buna göre bir yasal düzenleme yapılmış örgütlü suçlarla alakalı diğer hususlarda ve infazı da buna göre yapılmış. Tabii, burada bir karar vermemiz gerekecek yani infazla alakalı her şey tekdüze olsun diyeceğiz, tekdüze bir infaz olsun, alınan ceza olduğu gibi infaz edilsin diye bir tercih yapacağız, infaz yasası olmasın diyeceğiz, bu belki tartışılabilir. Mahkeme hangi karar veriyor? Diyelim ki iki yıl mahkûmiyet verdi, iki yıl gelsin yatsın. Yok, işte, onun üçte 2'siydi üçte 1'iydi, dörtte 3'üydü, beşte 3'üydü, birtakım tartışmalar... Avukatız, hâlâ infazdaki hesaplamalar nasıl olur çoğumuz bilemeyiz yani, böyle bir karmaşa var, belki oradaki olay basitleştirilebilir. Tabii, bu da sizin göreviniz değil, aslında milletvekili olarak, yasama üyeleri olarak bizlerin görevi, burada belki bir tercih yapılabilir. Arkadaş, infaz sadece uygulama olsun, mahkemenin verdiği karar onun cezası olsun diye bir şey koyabilelim. Bunu koyarken de tabii "Neden böyle oranlar belirtilmiş?" diye baktığımız zaman ne deniyor? Ya, mahkûm da içeride, iyi hâl ve hareketin de bir karşılığı olsun çünkü cezaevlerini yönetme noktasında da oradaki yöneticilerin elini güçlendirsın, "Bak, iyi davranırsanız siz daha erken tahliye olursunuz." İyi davranırlarsa daha farklı noktalarda, belki bir ödüllendirme gibi bu olabilir. Bu normal, sivil hayatta kendi çalıştırdığımız insanlarda, devletin çalıştırdığı insanlarda da bu durumların olduğunu görebiliyoruz. Bu anlamda da belki buraya bir tercih yapabiliriz, infazla alakalı nasıl olsun, daha basitleştirilebilir, daha sadeleştirilebilir konusu da belki tartışacağımız konulardan bir tanesidir.

Raporun süresi konusunda ben de Sibel Hanım'a katılıyorum yani gezimizden itibaren daha kısa sürede böyle bir raporlama yapabiliriz diye, bunu da ifade etmiş olayım.

Adalet algısıyla alakalı... Özellikle "adalet" denilince sadece aklımıza yargılama üzerinden gelen şeyleri biz değerlendiriyoruz, aslında ben bunun da doğru olmadığını düşünüyorum. Adalet, yargıya gelene kadarki tüm konuları da ilgilendirir yani Genel Müdür olarak sizin davranışınız adaleti etkiler. Yani mahkûm sizin için "Bana adil davranmadı, diğerine daha iyi davrandı." dediği an zaten adalet algısına oradan olumsuz bir katkı sunmuş oluyor. Biz sadece mahkeme kararları üzerinden adalet değerlendirmesi yapıyoruz. Sadece mahkeme kararları üzerinden yapılan adalet değerlendirmesinin de doğru olmadığını, bununla ilgili yapılan bir araştırmada ise yargılama yapıp çıkan insanlar üzerinden yapılan araştırmalarda Türkiye'deki adalet ve mahkeme kararlarına yönelik kararların ne denli adil olduğuna ilişkin ankette adil olma oranının çok yüksek olduğunu görüyoruz. Dolayısıyla, demek ki buraya kadarki gelen konularda bizim problemimiz var yani kurumların kendi içerisindeki yaptığı uygulamalardan, personelin davranışından, Ceza ve Tevkiflerinin yaklaşımı, işte Millî Eğitimi, Adalet Bakanlığını yani idari konularda her alanı alıyoruz, o toparlanıyor, "Adalet yok." gibi bir şey ortaya çıkıyor. Dolayısıyla mahkeme kararları üzerinden de tek başına adaletin ben değerlendirilmemesi gerektiğini ifade ediyorum.

Diğer taraftan, ben şu açıdan sevindim, her şeyden önce söyleyeyim: Biz eksikleri zaten raporda belirtiyoruz, bir sonraki ziyaretimizde bu eksikler giderildi mi giderilmedi mi, onun da denetimini yapıyoruz ama her şeyden önce, biz mahkûmlarla görüştük, cezaevlerini gezdik, koşullarına gittik, oradaki belki en büyük eleştirilerden bir tanesi, kapasitenin üzerinde mahkûm sayısının olması. Buna bir çözüm bulmamız gerekecek, bu da tabii tek başına Genel Müdürümüz olarak sizin değil, hepimizin, Bakanlığımızın, Hükûmetimizin belki daha farklı, daha fazla cezaevi yapma noktasında olabilir... Sağlıkla ilgili eleştirilerin olduğunu, eğitimle ilgili... Mesela bir doktora öğrencimiz "Bana bilgisayar verilmedi." dedi, onun gibi. Yani aslında en temel insan hakkı ihlallerine dönük eleştirilerden ziyade konfor eleştirilerinin gündeme gelmiş olması her şeyden önce bizi sevindirdi çünkü en temel insan hakkı ihlaliyle alakalı eleştirilerin gelmemesi... Bir iki yerde bu anlamda, bu çıplak aramayla ilgili geldi, biz gittik, onu sorduk, öyle bir şey olmadığına dair cevabı almıştık.

NEVROZ UYSAL ASLAN (Şırnak) - Ziyaret sırasında mı?

ADEM YILDIRIM (İstanbul) - Ziyaret sırasında biri söyledi, biliyorsunuz, "Sincanda böyle bir arama yapıldı." diye, biz daha sonra bunun doğruluğuyla alakalı sormuştuk.

NEVROZ UYSAL ASLAN (Şırnak) - Örtü verilmediğine dair söylediler "Çıplak arama yok." demediler.

ADEM YILDIRIM (İstanbul) - Anladım, işte, onu çıplak arama olarak değerlendirdi yani onu kendisi çıplak arama olarak değerlendirdi.

NEVROZ UYSAL ASLAN (Şırnak) - Biz de öyle değerlendiriyoruz, sadece mahpus değil.

ADEM YILDIRIM (İstanbul) - Tabii tabii, onu öyle değerlendirdi.

O bakımdan, bu konfor itirazlarının olması da... Biraz önce Naci ağabey de ifade etti, sağlıkla ilgili, revirle ilgili, özellikle dişle alakalı randevu problemlerini, evet, sivilde de yaşıyoruz, yaşamıyoruz değil, bize geliyor, adam arıyor "Ya Vekilim, benim dişimle ilgili şey var, şu falan yerden bize randevu alır mısınız?" diye, sizi de arıyorlar, hepimizi arıyorlar. O bakımdan, bunu da bu şekilde ifade etmiş olayım.

Bir de Başkanım, belki şöyle bir şey yapabiliriz: Bazen bazı kendi yaptıklarımızı görme açısından farklı örneklerle de ihtiyaç duyabiliyoruz. Yani bugün çok medeni olarak ifade edilen devletlerin cezaevleriyle alakalı da farklı zamanlarda farklı ziyaretler yapma imkânımız olabilirse kendi memleketimizdeki uygulamayla, kendi memleketimizdeki cezaevi yaklaşımı, oradaki mahkûmlara, hükümlülere, tutuklulara yaklaşımımız ile oradaki yaklaşımlar arasında da belki bize...

SİBEL SUIÇMEZ (Trabzon) - Ne diyeceğiz? Şükür mü edeceğiz sonunda Adem?

ADEM YILDIRIM (İstanbul) - Hayır hayır, şükür değil...

SİBEL SUIÇMEZ (Trabzon) - Biz daha iyisini yapalım, Batı dediğin nedir yani ne örnek alacağız kötü bir cezaevinden?

ADEM YILDIRIM (İstanbul) - Niye "kötü" diyorsun ki oraya? Biz iyiye gideceğiz belki. Avrupa her şeyin iyisini yapar, kötüsünü mü yapıyor?

SİBEL SUIÇMEZ (Trabzon) - Anlamıyorum, ne diyeceğiz? Avrupa kötüyse ne güzel...

ALT KOMİSYON BAŞKANI MUSTAFA ALKAYIŞ - Sibel Hanım, bir dakika...

Adem Bey, toparlayın.

ADEM YILDIRIM (İstanbul) - Avrupa'ya şunu diyeceğiz: Arkadaşlar, siz insan haklarını ihlal ediyorsunuz, gelin, Türkiye'yi örnek alın. Böyle de bir hakkımız, yetkimiz olsun. Niye bu kadar komplekse giriyoruz?

SİBEL SUIÇMEZ (Trabzon) - Biz daha iyisini yapalım.

ADEM YILDIRIM (İstanbul) - Niye kendimizi geriden takip ediyoruz arkadaşlar? Nedir yani? "Batı" diye bir medeniyet mi var zaten? "Batı" diye bir medeniyet yok, uydurulmuş bir medeniyettir. Dolayısıyla, biz insan onur ve yaşantısını, yaşamını en temel esas olarak hem cezaevlerimizde hem de başka alanlarda, sivilde, ne bileyim, adli makamlarda almamız gerektiğini ifade ediyorum.

Ben, tekrar, bu raporu hazırlayan, emek veren tüm arkadaşlarımıza, bürokratlarımıza, Genel Müdürümüze ve Komisyon üyelerimize teşekkür ediyorum. İnşallah, bu çalışmalar bizim önümüzü daha da olumlu anlamda açacak bir çalışmaya vesile olur diyorum Başkanım.

ALT KOMİSYON BAŞKANI MUSTAFA ALKAYIŞ - Teşekkür ediyoruz

Daha öncesinde Komisyonumuz Almanya ve İsveç'e gitmiş. İsveç ceza infaz kurumu "tabutluk" olarak nitelenmiş ama Almanya'daki cezaevlerinin daha adaletli olduğu, insan haysiyet ve onuruna daha yakıştığı şeklinde bir tespit oldu. Ama bu önemli bir şey, insan hakları kavramı artık evrensel bir konu, insan her yerde insan, iyi örnekler de olsa kötü örnekler de olsa örnek teşkil edebilir.

Salih Bey, buyurun.

AHMET SALİH DAL (Kilis) - Sayın Başkanım, çok değerli üyeler, kıymetli hazırun; ben de hepinize teşekkür ediyorum. Özellikle yeni dönem hem sizin şahsınıza hem de tüm Komisyon üyesi arkadaşlara hayırlı olsun.

On iki yıl sonra tekrar Alt Komisyondayım burada ama bir on iki yıl süre zarfında da tabii üst komisyonda raporları dinliyorduk. Tabii ki geçmişe, geçmiş cezaevi uygulamalarına baktığımızda, birçok sistematik uygulamaların olmadığını görmek hepimiz açısından sevindirici bir olay. Bundan dolayı da hem Komisyonumuza teşekkür ediyorum -biz ve bizden önceki arkadaşlara- hem de Cezaevi Genel Müdürlüğü Adalet Bakanlığı idarecilerine ama aynı gelen konuların da olduğunu görüyoruz. Yani on yıl önce de on beş yıl önce de aynı konuşulan konular da vardı, bugün de var. Bunlar da üzücü, hakikaten olmaması gereken şeyler.

Sayın Başkanım, Kamu Denetçiliği Kurumundaki karma alt komisyonda Sayın Genel Müdürüm şöyle bir uygulama vardı: Kamu Denetçiliğine gelen şikâyetler üzerine Kamu Denetçiliği tavsiye kararları gönderir ilgili genel müdürlüklere, bakanlıklara fakat aynı bakanlık çatısı altında iki farklı genel müdürlüğün vermiş olduğu farklı kararlar vardı ya da işte A bakanlığı tavsiye kararına olumlu yanıt veriyor, bir başka bakanlık aynı olayın tavsiye kararına olumsuz karar veriyor. Yani sistemsiz, herkesin birbirinden haberdar olduğu bir şey görmedik. Onun üzerine, geçen dönem bütün bakanların bakan yardımcılarıyla toplantı yaptık ve Kamu Denetçiliği Kurumundan gelen tekliflerin, gelen tavsiye kararlarının herkesi bağlayıcı bir şekilde olması gerektiğini dile getirdik orada. Daha sonra da tüm bakan yardımcılarımız söz aldılar ve herkes memnuniyetini dile getirdi çünkü eş durumundan tayin istiyor taşerondan kadroya geçmiş bir personel, bir bakanlık "Tamam, olabilir." diyor, bir bakanlık "Olmuyor." diyor.

Şimdi, bu toplantıda da özellikle tabii ki bir iktidar milletvekili olarak cezaevindeki tutuklu ve hükümlülerle ilgili yapılan tüm iyileştirmeler adına biz artı puan alıyoruz ve memnuniyet duyuyoruz ama bu yapılan iyileştirmelerle ilgili bir cezaevindeki bir idare, müdür eğer farklı bir uygulama yapıyorsa en başta biz buna karşı çıkarız çünkü bu bize zarar verir. Dolayısıyla bizim bunlara müsamaha göstermemiz söz konusu olamaz ama işte -biraz önce, bilmiyorum, Nevroz Hanım söyledi mi, Gergerlioğlu söylemişti- bir milletvekilinin bir cezaevi müdürüyle görüşmemesi olmaz, ne demek yani, görüşecek.

NEVROZ UYSAL ASLAN (Şırnak) - Bizimle de görüşmedi.

AHMET SALİH DAL (Kilis) - Cezaevi müdürü görüşecek, böyle bir şey olmaması gerekir. Ama dediğim gibi hakikaten on iki yıl, on beş yıl önceki o sistematik, aleyhte olacak uygulamalar hakikaten yok. Bundan dolayı da -dediğim gibi- hem Komisyonun almış olduğu kararlara, Komisyon üyelerine hem de Genel Müdürlüğümüze teşekkür ediyorum. İnşallah bundan sonra da hayırlı çalışmaların altına hep beraber imza atarız.

Ben tekrar teşekkür ediyorum, sağ olun.

ALT KOMİSYON BAŞKANI MUSTAFA ALKAYIŞ - Teşekkür ederiz.

Enis Bey, buyurun.

KADRİ ENİS BERBEROĞLU (İstanbul) - Teşekkür ederim Sayın Başkan.

Değerli hazırun, ben gayet kısa tutacağım. Aslında hem Mustafa Bey hem de zatıalınız usul hakkında bir değerlendirme yapılmasını zorunlu gördüğünüze göre, kısa bir girizgâhtan sonra benim de usulle ilgili bir önerim olacak, toplantı düzeniyle değil de raporla ilgili benim önerim.

Malumunuz, 403 cezaevi varmış -Enis Bey biraz önce açıkladı- 420 bin mahkûm. Bakın, burada tek tip olmaz, olması da mümkün değil. 403 tane cezaevi varsa bu ülkede -lafıma mazur görsün Sayın Genel Müdür ve ekibi- en az 400 tane yönetim tarzı vardır yani herkes kendi tecrübesine göre, insana dair tecrübesine göre yönetim uygular. Elimde tuttuğum şu versatil kalem yani mekanik kurşun kalem bu hapisanelerin yarısında serbesttir, yarısında yasaklıdır. Niye? Çünkü bununla eğer bir gardiyanın gözünü ya da suratını yaraladıysa bir mahkûm, onu da bir müdür veya müdür yardımcısı gördüyse, gittiği cezaevinde ilk yapacağı iş onu yasaklamaktadır. Onun getirdiği kurşun kalem ve kalemıraş kullanma uygulaması da kalemıraştaki bıçak sebebiyle bir başka müdür tarafından uygun görülmez. Netice, bizim gittiğimiz her yer kendine özel yerlerdir, hatta bırakın onu, iki sene arayla gittiğimiz zaman da müdür değiştiyse, müdür yardımcısı değiştirilirdiyse, baş infaz memuru değiştiyse o da değişir. Neticede, bizim yapmamız gereken, bunları; bir, bir kere dışarıdan müdahale edebileceğimiz yerler var mı ona bakalım. Var, bütçe mesela. Ben Bekir Bozdağ Bey'e bir kere daha huzurunuzda teşekkür etmek isterim. Bunu anlattığımızda doğru anladı, Adalet Bakanlığı bütçesi görüşülürken yüzde 100'den fazla yemek bütçesini artırdı. Mesela, gittiğimiz yerde yemeklerden şikâyet varsa bilin ki genellikle yılın ikinci yarısında olur,

çoğalır çünkü para biter. Dolayısıyla, bunun bu seneden, daha önümüzde Plan ve Bütçe Komisyonu var, şimdiden, işte uzmanlarımız da burada huzurda oturuyorlar, onlara da danışarak, daha iyi bir rakamı koymak belki gittiğimiz yerdeki şikâyet sayısını bayağı azaltacaktır. Kapasitede yapacağımız bir şey yok, o belli yani bu kadar kişi içeride. İşte, birtakım hazırlıklar var -Mahmut da söyledi, başkaları da söyledi filan- maalesef orada buna bağlı olarak, işte spor, sosyalleşme vesaire gibi şeyleri -şimdi önerime geliyorum- olduğu gibi yazmak zorundayız çünkü bu kadar çok çeşit varsa karşımızda -cezaevi, cezaevi yönetimi, mahkûm, mahkûm sorunu- bizim yapabileceğimiz şey, çok ağır ihlaller varsa tabii ki yerinde sormak -Mehmet Bey genellikle geliyor bizimle- müdüre sormak, Mehmet Bey'e sormak ama ufak tefek şeyleri, daha az önemli şeyleri de rapora olduğu gibi yansıtmak, mahkûmun ağzından bunu takır takır koymak. Bunu yaptığımız zaman hiç değilse biz bir hâkim ve savcı kimliği taşımayıp bir vekil kimliği yani içeridekinin ya da dışarıdakinin vekili sıfatıyla bir fotoğraf çekmiş oluruz, somut bir fotoğraf çekmiş oluruz, gerçeğe yakın düşebilecek bir fotoğraf çekmiş oluruz. Onu da işte Bakanlık ve diğer idari kadrolar toplarlar.

Son bir cümle: Sibel de bahsetti, bu televizyon her yerde sorundur çünkü televizyon altyapısı hapishaneden hapishaneye değişir. Yeni hapishanelerde 40-50 kanala kadar çıkabiliyor kapasite ama ne bileyim, İstanbul'un ortasındaki Maltepe Cezaevinde 27 kanal vardır mesela. Şimdi, burada da bir anket sistemi var, tabii ki adli mahkûmlar... Fashion TV demeyeyim de şimdi kimseye hakaret etmiş olmayayım ama müzik...

SİBEL SUIÇMEZ (Trabzon) - O da var mı?

KADRİ ENİS BERBEROĞLU (İstanbul) - Tabii var ya, niye olmasın? Anket yapıyorsun, o da onu yazıyor yani anlatabildim mi ama müzik kanallarını tercih ediyorlar haklı olarak, Türk sineması kanallarını tercih ediyorlar, siyasi mahkûmlar da işte ne bileyim, daha çok muhalif kanalları tercih ediyorlar ama neticede sayı olarak adli mahkûm sayısı daha fazla olduğu için böyle bir şey çıkıyor. Bu anketleri biraz daha ciddiye alarak yaparsak iyi olur diye bir son cümle koyayım.

Bir de gelmeyen gazetelerin çoğu... Eski mesleğimden dolayı bilirim, şimdi, Allah'ın dağındaki bir cezaevine bir baş bayi 2 tane X gazetesini götürmez, maliyeti var. Bunu belki Bakanlık ile ne bileyim Basın Yayın bir sübvansiyon vesaire bir şeyle... Yani adam daha fazla para vermek isteyebilir bir gazeteye, Birgün'e, Cumhuriyet'e, Yeniçağ'a, ne bileyim, Türkün'e ama gelmiyorsa, böyle çok yoğun bir şikâyet varsa bayıyla konuşarak halledilebilir diye düşünüyorum.

Çok teşekkür ederim.

SİBEL SUIÇMEZ (Trabzon) - Sayın Başkanım, 5 cümlelik bir söz rica ediyorum eğer bittiyse herkesin konuşması.

ALT KOMİSYON BAŞKANI MUSTAFA ALKAYIŞ - Sayın Vekilim konuşsun ondan sonra.

SİBEL SUIÇMEZ (Trabzon) - Tamam.

ALT KOMİSYON BAŞKANI MUSTAFA ALKAYIŞ - Buyurun.

BERİTAN GÜNEŞ ALTIN (Mardin) - Ben de öncelikle Sayın Başkan size ve bütün milletvekillerine yeni yasama yılında adil, demokratik ve problemlerin çözüldüğü bir yasama yılı diliyorum.

Şimdi, bugün ben Sincan Cezaevi ziyareti yaptım ve Sincan Cezaevi ziyaretinden geliyorum dolayısıyla hem oradaki gözlemlerimi hem de mahpusların, tutsakların anlattıklarını sizlerle paylaşmak isterim. Öncelikle -arkadaşlarım da belirtmiştir muhtemelen- Sincan Cezaevinin infazını tamamlamış tutsakları serbest bırakmama gibi bir problemi var yani neredeyse Türkiye ve dünya tarihine geçecek. 12 kadın arkadaşımız, 12 kadın tutsak bütün hükümlerini yatmış olmalarına, cezalarını tamamlamış olmalarına rağmen bir türlü serbest bırakılmıyorlar ve oradaki idari ve infaz kurulu bunu yaparken gerçekten çok psikolojik bir savaş yürütüyor oradaki kişilerle, sordukları sorulardan tavırlarına, tarzlarına dair psikolojik bir baskı altına almaya çalışıyor diyorum sordukları sorularla birlikte. Dolayısıyla, bu meselenin çözülmesi gerekiyor. Bir de özellikle kadınlar üzerinde bunun yapılıyor olması da "Acaba Sincan bir pilot cezaevi mi? Orada farklı bir politika mı uygulanmak isteniyor?" soru işaretini de aklımıza getiriyor.

Bir diğer mesele de -yine mahpusların, tutsakların anlattığı kadarıyla- başka suçlardan ceza almış kişilerin, siyasi olup başka örgütlerden ceza almış kişilerin infaz yani idare ve gözlem kuruluna çıkmadan önceki iki hafta başka bir cezaevine sevk edildiklerine ve orada tahliye edildiklerine dair bir gözlem var. Dolayısıyla şunu sormak istiyorum: Sincan Cezaevinden sevk edilip kısa bir süre içerisinde, bir ay içerisinde, iki ay içerisinde tahliye olan kaç mahpus var ve böyle bir uygulama mı var? Çünkü eğer böyle bir uygulama varsa bu da infaz karşısında suçluların ya da tutsakların eşit muamele görmediğini ve çeşitli oyunlarla bunun bir şekilde manipüle edildiğini bize gösteriyor.

Şimdi, kapasite üzerinde oluşumdan da bahsetti Sayın Vekil, ben de çocuklarla ilgili kısımdan bahsetmek istiyorum. Çocuk cezaevinin kapasitesi 324 ama 494 çocuk kalıyor, kapasitenin üstünde çocukların orada kaldığı bir ortamdan, mekândan bahsediyoruz. Mesele çocuk olunca bu kapasitenin üzerinde olmasının onlara çarpan etkisinin daha yüksek olduğunu söylemek gerekiyor yetişkinlere oranla. Aynı zamanda diğer çocuk cezaevlerinde de hatta bazen çocuk cezaevinin olmadığı ve yetişkin cezaevindeki çocuk koşullarında kalan çocukların da olduğunu biliyoruz. Bunun da yine çocuklar üzerinde hem istismara hem zorbalığa daha fazla maruz kalmalarına ve suça, suçluya daha yakın olma meselesi sebebiyle çocukları riske attığını düşünüyorum. Bu sebeple, bu kapasite meselesini değerlendirirken çocukları daha fazla cezaevine kapatmanın değil çocuklar için uygun eğitim evleri açarak onların suçla ihtilafı hâle gelme süreçlerini bir şekilde rehabilite etmek gerektiğini vurgulamak gerekiyor.

Şimdi, çocuklardan bahsetmişken bir de Sincan Cezaevinde kalan Bager Sayak'tan bahsetmek istiyorum. Bager 17 yaşındayken ağırlaştırılmış müebbet cezası alıyor, yaşı büyütülerek alıyor. Bu da aynı zamanda Pekin Sözleşmesi'yle "Yetişkinlerden farklı muamele görmesi gereken kişidir." çocuk uyarısına, şerhine uygun olmadığını belirtmek istiyorum. Bager Sayak noktasında da hem Genel Müdürü hem de sizleri bilgilendirmek istiyorum. 17 yaşında birinin ağırlaştırılmış müebbet almasını da sizlerin takdirine bırakıyorum, bilgilendirmekte fayda var.

Aynı zamanda sevk meselesiyle ilgili de Sayın Vekil bir şey söyledi. Mesela, bir tutsaktan bahsedeyim: Nuriye Adet, iki yıldır dişleri yapılmamış, iki yıldır bütün dişleri çekilmiş ve diş tedavisi görmemiş, şu anda mide ve bağırsak sorunları yaşıyor. Böyle devam ederse çok ciddi sağlık problemi yaşayacak ve iki yıldır ne yazık ki tedavi olamadığını söylüyor. Bunu da Genel Müdüre aktarmak isteriz.

Aynı zamanda Yücel Kaya. Hasta tutsaklardan bahsetmişken Yücel Kaya'nın da sağ gözünde yüzde 90 oranında görme kaybı var, sol gözünde de aynı hastalığın başlangıcı var ve eğer -size bahsedeceğim raporu da Genel Müdüre ileteceğim- ilacı kullanmazsa diğer gözünü de kaybedebilir. İlaç yurt dışından istenmiş fakat yedi aydır ilaç gelmediği için hastalık ilerliyor ve yedi aydır bu probleme de çözüm bulunamamış. Ecza deposuyla ilgili bir mesele olduğu söyleniliyor ama bunun çözülmemesi kişinin iki gözünü de kaybetmesine sebep olabilir. Bunu da aktarmak istediğimi söyleyeyim.

Bir de anneleriyle birlikte kalan çocuklar var hem Sincan Cezaevinde hem de diğer cezaevlerinde.

ALT KOMİSYON BAŞKANI MUSTAFA ALKAYIŞ - Toparlarsanız size zahmet.

BERİTAN GÜNEŞ ALTIN (Mardin) - Tabii ki.

Sincan'da 59 çocuk anneleriyle birlikte kalıyor. Anneleriyle birlikte kalan çocuklara ilişkin bir yasal düzenlemenin yapılması gerektiğini vurgulamamız gerekiyor çünkü cezaevleri çocuklar için uygun yerler değil ve o çocuklar cezaevlerinde büyüdüklerinde dışarıda büyüyen ve uyarana maruz kalan çocuklara göre çok dezavantajlı bir ortamda büyüyorlar ve hiç kimsenin, anne babasının işlediği suçtan dolayı bir çocuğun cezaevinde kalmasına olur vermemesi gerekiyor. Bu sebeplerdir ki ben bu meselenin de bugün çözülmeyeceğini biliyorum ama Komisyona aktarmak istiyorum.

Bir de bir ayırmacılık durumundan bahsetmek istiyorum. Sincan Cezaevinde yok ama diğer cezaevlerinde adli tutsakların çocuklarına sağlanan kreş hizmetinin siyasi tutsakların çocuklarına sağlanmadığına dair net bilgiler var elimizde. Dolayısıyla, bir çocuğun kanun önünde ve her yerde eşit olduğu ilkesini göz önünde bulunduracak olursak bir çocuğun adli mahpusun çocuğu-siyasi mahpusun çocuğu olarak ayrıştırılmasının ve imkânlardan buna göre yararlandırılmasının kabul edilemez olduğunu düşünüyoruz ve bunu da tarafınıza aktarmak istiyorum.

Ve bir de son olarak raporun diliyle ilgili bir şey söylemek istiyorum.

ALT KOMİSYON BAŞKANI MUSTAFA ALKAYIŞ - Son söz olsun.

BERİTAN GÜNEŞ ALTIN (Mardin) - Raporun dilinde özellikle çocuklardan bahsederken "hükümlü ve tutuklular" olarak bahsediliyor fakat çocuklardan yetişkinlerden bahsettiğimiz gibi bahsetmememiz gerektiği dilimize de yansımış. Biz çocuklara yetişkinlere muamele ettiğimiz gibi muamele edemeyiz, dilde de sadece "hükümlü ve tutuklu" diye geçiyor, oysa onların çocuk olduğu vurgusunu yapacak olursak bu hem dilimizde değişmeye, dildeki değişim de zihninizdeki değişmeye vesile olur diyerek hepimizi saygıyla selamlıyorum.

ALT KOMİSYON BAŞKANI MUSTAFA ALKAYIŞ - Teşekkür ediyorum.

Ben de onunla ilgili bir şey söyleyeyim. Tabii, siz "tutsak" kelimesini çok kullandınız, burada çoğunlukla da hukukçuyuz yani hukuk jargonunda bir kişi tutukevinde ise, cezaevinde ise ya hükümlüdür ya tutuklu, o daha çok savaş hukukuyla ilgili ama kastınızın da olmadığını ben anlıyorum.

BERİTAN GÜNEŞ ALTIN (Mardin) - Şimdi, bu meseleye nasıl baktığınızla ilgili bir mesele, ben bunu bilinçli kullanıyorum, bu bir tercih.

ALT KOMİSYON BAŞKANI MUSTAFA ALKAYIŞ - Yani o rapordaki hassasiyetinize eyvallah, uzmanlarımız da şey yapar.

BERİTAN GÜNEŞ ALTIN (Mardin) - Diğeri de insan hakkıyla ilgili olduğu için "tutsak" diyorum.

ALT KOMİSYON BAŞKANI MUSTAFA ALKAYIŞ - Ama "tutsak" kelimesi yani tutsaklık şeyi başka, o bambaşka bir şey...

BERİTAN GÜNEŞ ALTIN (Mardin) - Hatta zaman zaman "rehine" bile diyesim geliyor çünkü 12 kadın tutsağın bir türlü serbest bırakılmamasını cezalarını tamamlamalarına rağmen bir rehin alma hâli olarak değerlendiriyorum. Bugün gittiğimde bir kez daha gördüm.

ALT KOMİSYON BAŞKANI MUSTAFA ALKAYIŞ - Yani hukuku şey yapalım.

BERİTAN GÜNEŞ ALTIN (Mardin) - Bunu değerlendirelim.

ALT KOMİSYON BAŞKANI MUSTAFA ALKAYIŞ - Peki, Beritan Hanım, sağ olsun.

Şimdi, Sibel Hanım, çok kısa...

SİBEL SUIÇMEZ (Trabzon) - Sayın Başkanım, benim konuşmama öyle müdahale ettiniz ki konuşmamın ne başı belli oldu...

ALT KOMİSYON BAŞKANI MUSTAFA ALKAYIŞ - Yok yok Sibel Hanım.

Nevroz Hanım, buyurun.

NEVROZ UYSAL ASLAN (Şırnak) - Teşekkür ediyorum.

Yani öncelikle burada, evet, hepimiz aynı dili kullanmıyor olabiliriz, bu farklı siyasi görüşlerden kaynaklı olabilir, hukuki terimlere yaklaşımımızdan kaynaklı olabilir, bölümlerimizle alakalı olabilir ama kavramlara takıldığımız kadar işin özüne takılmayı önce esas almalıyız; birincisi. Örneğin, buradaki bir milletvekilinin konuşması baştan sona bizim varlık gerekçemize aykırı. Hür insan ile mahkûm insan arasındaki fark, hak mahrumiyetlerine gerekçe yapılması, adi ile siyasi örgüt arasındaki farklı düzenlemelerin olduğunu söylemesi. Daha en başından Türkiye'deki var olan infaz sistemindeki ayırmacılığı meşrulaştırma konuşması burada yapabiliyor. Konfor alanı üzerinden ifade ediyor. Burada sorayım: Hastane, randevu, okuyan bir öğrencinin bilgisayar temini, kantin ihtiyacı, yemek kalitesiyle ilgili şikâyetler; bunlar konfor şikâyetleri değil, bunlar temel insani ölçütlerdir. Örnek veriyorum: Hapishanede olan bir mahpusun -ilgili kurumlarımız burada, Anayasa belli, İnfaz Kanunu belli- özgürlüğü dışında, insan olmaktan ötürü hangi hakkını elinden alabiliriz, hangi hakkını; düşünce, ifade özgürlüğünü mü, yaşam hakkını mı, sağlığa erişim hakkını mı, üretebilmesini mi, sanata ulaşmasını mı?

ADEM YILDIRIM (İstanbul) - Ben de size cevap vereyim o zaman. Öyle şey mi olur ya? Karşılıklı konuşacaksak...

NEVROZ UYSAL ASLAN (Şırnak) - Şimdi, biz bu haklar arasındaki bu farkı konfor eleştirisi olarak ele alamayız.

ADEM YILDIRIM (İstanbul) - Başkanım, ben kendi düşüncemi ifade ettim.

NEVROZ UYSAL ASLAN (Şırnak) - Burada Diyarbakır zindanını örnek vereceksek geldiğimiz nokta itibarıyla ele alacağımız çok mesele var.

ADEM YILDIRIM (İstanbul) - O kendi düşüncesini kendisi ifade etti, o zaman her birimize ayrı cevap verecekse ben de cevap vereyim

NEVROZ UYSAL ASLAN (Şırnak) - Hayır, şimdi burası Komisyon, mesela dışarıdaki bir insanın hastaneye erişimiyle, randevu erişimi ile cezaevindeki bir insanın randevu alması arasındaki karşılaştırma zaten yanlış. Dışarıdaki bir insan başkasına ulaşabilir, kendisi randevu arayabilir, hastaneyi arayabilir, özel doktora gidebilir, hastane seçebilir, doktor seçebilir ama cezaevindeki bir mahpus sadece cezaevi idaresindeki randevu almakla ilgili memurun alabileceği randevuyla sınırlı bir temas içerisinde oluyor. Onun randevu alma süresi ile dışarıdaki bir insanın randevu alma süresini karşılaştırarak bir yoruma gitmemiz baştan hatalı. Birincisi, çünkü dışarıdaki insanın haklara erişim imkânları ile içerdekilerin bir kere aynı değil, bu da adalet algısındaki eleştiriyi yaptınız ya, kesinlikle doğru, bu adalet algısındaki en temel eleştiridir ve temel bir meseledir, bu yönüyle ifade etmek gerekir.

Önemli bir mesele, yabancı mahpuslar. Sincan'da da öyle bir mahpus vardı hatırlıyorsanız, temel ihtiyaçları ve diğer meselelerle ilgili idareyle görüştük, onlarla ilgili birçok sorun var. Belki Göç Komisyonumuzda bu tartışılıyor. Somut bir örnek olduğu için şu an aciliyet babında söyleyeceğim size. Bolu Hapishanesinden otuz yıl sonra tahliye edilen Muhammed İsmail şu an Kocaeli Geri Gönderme Merkezinde tutuluyor, yakın zamanda ailesine teslim süreci başlatılacak. Ailesi avukatları aracılığıyla başvuru yapmış, Hatay Cilvegözü Sınır Kapısı'ndan almak istediklerini söylemelerine rağmen ısrarla Geri Gönderme Merkezi "Hayır, biz Antep'ten teslimini sağlayacağız, aile illaki Antep'teki sınır kapısına gelecek." denilmiş. Birincisi, ailenin imkânları ortada; ikincisi, neden Antep'ten geri göndermede ısrar meselesi var?

ALT KOMİSYON BAŞKANI MUSTAFA ALKAYIŞ - Nevroz Hanım, toparlarsak hatta bitirirsek size zahmet.

NEVROZ UYSAL ASLAN (Şırnak) - Bunun çözümlenmesi gerekiyor, ismini not alırsanız sevinirim.

Yine, Barış Annelerinden Muhlise Karagüzel şu an Diyarbakır Kadın Hapishanesinde, 64 yaşında, hasta mahpus, 3 kere hapishanedeyken anjiyo geçirdi. 14 Ekim günü hastaneye kontrol için götürülüyor, kendisiyle beraber giden jandarma kadın personel Kürtçe konuştuğu için onu uyarıyor, Kürtçe konuşmaya devam ettiği için oradaki vatandaşlar jandarma personeline müdahale ediyor. Bunun üzerine bu müdahale büyüyor, ek ekipler oraya geliyor, vatandaşlar konuya müdahil oluyor, mesele büyüyor. Bunun üzerine bir şikâyet yapmış kendisi ancak bununla ilgili ivedi olarak bir soruşturma açılmasıyla ilgili bir talep durumu da var. Biz jandarmalarla ilgili ağız için bir hastaneye götürmek, kelepçeli muayene; bir sürü mesele var. Daha bu hafta Çetin Tutkun'la ilgili başvuruyu yaptık, ağır bir işkence meselesi var ki Bakanlık da bunu teyit etti, maalesef ki teyit etti. Jandarmaların muamelesi Bakanlıktan azade olmamalı, bu denetimle ilgili 3'lü protokol müdür, başka bir mesele midir? Bu konuya iyice eğilinmesi ve bunlarla ilgili etkin bir soruşturma başlatılırsa etkili olabilir diye tekrar ediyorum.

ALT KOMİSYON BAŞKANI MUSTAFA ALKAYIŞ - Nevroz Hanım, teşekkür ediyoruz.

Nevroz Hanım, tabii, hükümlü ve tutuklularla ilgili talepleri zaten hepimiz de ulaştırabiliyoruz yani bireysel talepleri de ama mümkün olduğu kadar genelleştirirsek hem maksat hasıl olur, hakikaten bir daha da böyle bir sorun karşımıza çıkmaz. Ben, tabii -Adem Bey siz de söz istediniz, söz vereceğim yani insan hakları savunucusu olarak yanımda da oturuyor- Adem Bey'in dediklerini ben net olarak şöyle anladım, tabii hepimiz de bu konuda mesai harcayan hukukçularız. Tabii, birincil dereceden haklar var yani yaşam hakkı gibi, sağlık hakkı gibi ve de biz...

NEVROZ UYSAL ASLAN (Şırnak) - Türkiye'de her gün 2 mahpus ölüyor, bu Adalet Bakanlığının verileri.

ALT KOMİSYON BAŞKANI MUSTAFA ALKAYIŞ - Hayır hayır, şimdi şöyle: Zaten onlarda yoğunlaşalım ama gezdiğimiz zaman birinci derece haklarla ilgili çok fazla şikâyet olmadığını gördük, örneklemeleri de yaptı, "Bunların üzerine de gidelim." dedi yani o noktada ama kendisi de konuşsun, o bir şey olmasın.

Sibel Hanım, buyurun.

SİBEL SUIÇMEZ (Trabzon) - Başkanım, ben yine nitelikli rapor yazılması konusundaki görüşüme tekrar baktım, yanlış raporlarım yok, doğru raporların altını sarı, mavi çizerek okumuşum. Dolayısıyla, nitelikli rapor yazımı konusundaki görüşümü tekrar söylüyorum.

Bütçe dönemine giriyoruz "Adalet Bakanlığı bütçesiyle ilgili ne yapabiliriz?"i belki biraz konuşmamız gerekiyor.

ALT KOMİSYON BAŞKANI MUSTAFA ALKAYIŞ - Sayın Genel Müdürüm de onu diyor, bunu dile getirin asıl diyor.

SİBEL SUIÇMEZ (Trabzon) - Genel Müdürüm, bence de onu getirelim. Birçok şeyin, tabii, kaynağının bütçe olduğunu hepimiz biliyoruz dolayısıyla bu konuda bizim yapabileceğimiz bir şey varsa "off the record" iletirseniz de memnun oluruz.

Bir de bu dışarıya doktora sevklerde o ring araçlarıyla ilgili yakınmalar var haklı olarak. Bunun düzeltilmesine ilişkin bir çalışmanız var mı, yeni araç alımı yapıyor musunuz daha insan onuruna yakışır bir şekilde bu sevklerin sağlanması için? Merak ediyorum.

Milletvekili arkadaşımız dedi, cezaevinde bulunan siyasi ve adli mahkûmların çocuklarının farklı muameleye tabi tutulduğu iddiası var. Bunun böyle olmaması gerekir, bu iddia üzerinde de siz de bir çalışma yapar ve bilgilendirirseniz bizi çok seviniriz.

Onun dışında, özellikle söylemek istediğim, tabii ki infaz koruma memurlarının çok büyük sorunları var yani oradaki çalışan arkadaşlarımızın sorunlarını çözemsek çok sağlıklı bir gelişme de sağlayamayız. Yine, orada sağlık hizmeti veren arkadaşlarımızın da sorunları var, mesleki sorunları var, bunların üzerinde de çalışmamız gerekiyor.

Sayın Genel Müdürüm, herkesin çok yakın takip ettiği Minguzzi davası dün sonuçlandı. Sonuçlandıktan sonraki yaşananları görüyoruz. Bu 2 sanığın can güvenliğini nasıl içeride sağlamayı düşünüyorsunuz? Bu konuda gerekli önlemleri alıyor musunuz? Yarın öbür gün cezaevinde bir ölme, öldürme şeyiyle karşılaşılması gerekiyor. Bunun altını çizerek bir kez daha söylemek isterim. Bizler hukukçularız, sizler Adalet Bakanlığınız. Dolayısıyla oradakilerin de can güvenliğinin çok iyi sağlanması gerekiyor. Türkiye olarak biraz o konuda böyle bir akıl tutulması hâlinde gidiyoruz. Bu konuda da sizden ilginizi bekliyorum.

Ben özellikle cezaevi görüşmeleri konusunda bize hemen, çok hızlı bir şekilde yanıt verdiğiniz için de sizlere teşekkür ediyorum, Sayın Bakan Yardımcımıza da Bakanımıza da iletirseniz memnun oluruz.

Teşekkür ediyorum.

ALT KOMİSYON BAŞKANI MUSTAFA ALKAYIŞ - Sibel Hanım, teşekkür ediyorum.

BERİTAN GÜNEŞ ALTIN (Mardin) - Başkanım, çok kısa bir şey söyleyebilir miyim bir saniye, sesi açmanıza gerek yok.

Ben çocuk cezaevi ziyareti yapmak istedim fakat benim çocuk cezaevi ziyareti dilekçeme cevap gelmedi. Bu ikidir oluyor, onu bir aktarmak istiyorum. Yakın zamanda tekrar göndereceğim çocuk cezaevi ziyareti için, ilgilenirseniz çok sevinirim.

Çok teşekkür ediyorum.

ALT KOMİSYON BAŞKANI MUSTAFA ALKAYIŞ - Teşekkür ediyorum.

Gökhan Bey, buyurun.

AHMET GÖKHAN SARIÇAM (Kırklareli) - Sayın Başkanım, değerli arkadaşlar; buradaki konuşmaların bir kısmını dinleyebildim, raporda da okudum, daha önce iletildiği şekliyle baştan sona okudum. Şunu belirtmekte fayda olduğuna inanıyorum: Ben 2002 yılında milletvekili olarak Parlamente'ye başladığımda İnsan Hakları Komisyonunda göreve başladım. 2002 yılında Parlamento İnsan Hakları Komisyonunda konuştuğumuz konu ağır işkenceydi. 2002 ile 2005 yılı arasında İnsan Hakları Komisyonu üyesi olarak birçok cezaevinde terör suçlusu, siyasi suçlu, adi suçlu birçok insanı yerinde ziyaret ettik, dinledik ve o gün konuşulan konularla ilgili bugün mevzuatta hiçbir sorun olmadığını çok rahatlıkla söyleyebilirim. Elbette insanın olduğu, insan unsurunun yer aldığı her yerde siz ne kadar kanuni düzenleme yaparsanız yapın bu kanuni düzenlemelerin dışında hareket etmek isteyen, kendince tavır alan insanlar çıkacaktır; bunları da ilgililer tespit edip cezalarını verecek veya uyarılarını yapacaklardır.

2004 yılıydı yanılmıyorsam, Tunceli'de cezaevini ziyaret ettiğimizde "nineler çetesi" diye bir çeteden bahsedilmişti. Özellikle onları ben koğuşlarında ziyaret ettim, hepsini dinledim. 70 yaşın üzerindeki 3 kadın, yanlarında da o kadınlardan birisinin 40'lı yaşlarda bir kızı vardı. Konu şu: Bir gece teröristler bir baskın yapıyorlar. Jandarmayla yapılan çatışmanın neticesinde içlerinden birisi yaralanıyor teröristlerin, daha sonra bunlar kaçıyorlar. Takip esnasında bunlar ele geçiriliyor ve ele geçirilen teröristler sorgulamalarında ilk çatışmada yaralanan arkadaşlarını yanlarına alıp bir mezraya sığındıklarını, bu mezrada bir eve girdiklerini, o evden de yanlarına gıda ve sağlık malzemesi aldıklarını ifade ediyorlar. Bunun üzerine o ev bulunuyor. O evde yaşayanların kimsesi kalmadığı için -bir tek kızları var- 3 dul bayanın yaşadığı bir ev olduğu tespit ediliyor ve kadıncağız gözyaşları içinde "Evladım, gece saat ikide sizin kapınıza teröristler silahla gelse evinizde ne var ne yok alıp götürseler, zaten fakir olan insanların hayatını karartsalar, siz, genç, kuvvetli bir erkek olarak ne yapabilirsiniz -ben hep böyle ihtiyar değildim, o zaman ben de 35 yaşındaydım, güçlü, kuvvetli bir adamdım- sen ne yapabilirsin?" diye sordular, mahcup olduk ve bu kadınlar çok uzun yıllar devlet güvenlik mahkemesinin vermiş olduğu karar çerçevesinde orada mahkûmiyet yaşadılar. Yaşlarından kaynaklı şeker hastalığı ve kalp rahatsızlıkları var. Tunceli'den Elâzığ Devlet Hastanesine gidiyorlar -o dönemlerde her hastanede de kardiyolog yoktu malumunuz olduğu üzere- ve bu esnada da devlet güvenlik mahkemesi ve terör suçlusu gözükükleri için kelepçeyle getirilip götürülüyorlar. Kadınların kolları yara bere içinde, şeker hastası oldukları için de iyileşemiyorlar hapis hane şartlarında. Biz bunlara şahit olduk arkadaşlar. Elbette şu anda mevzuatta bunların hepsi, çok şükür, bugüne kadar Parlamente'da yer alan tüm siyasi görüşteki insan evlatları tarafından düzeltildi. Geldiğimiz noktada zulüm içeren hiçbir uygulama söz konusu değil ama bireysel olarak bunları yapan insanlar var mıdır? Elbette vardır, hep olacaktır, dünyanın her yerinde de vardır.

Yine o yıllarda bunları yaşarken -yine aynı şekilde, hanımefendi de çok iyi bilir, konuyla ilgilenen birçok arkadaşımız da şahit olmuştur- cezaevine gelen, bir köyde yetişmiş, hiç okula gitmemiş, sadece ana dili olan Kürtçeyi konuşabilen anneler evlatlarıyla görüşte veyahut da telefonda dahi konuşamıyorlardı. Bunların, hamdolsun, hepsi ülkemizde bir kara bulut olmaktan çıktı.

2006 yılında Almanya'ya İnsan Hakları Komisyonu olarak bir cezaevi ziyareti talebinde bulunduk. Fransa tenezzül edip bizi sokmadı ki biliyorsunuz, ondan altı yedi sene önce burada cirit atıyordu Avrupalı parlamenterler, cezaevlerimizi gezip rapor yazıp duruyorlardı. Almanya'da cezaevindeki Türklerin tek dediği şu: "Cezamızı 2'ye katlayın, Türkiye'de yatalım." Bütün samimiyetimle söylüyorum ve hiçbirisi devlete karşı değil tamamen şahsi suçlar. Çok özür dilerim, uyuşturucu, kadın ticareti, benzeri adı suçlar sayılabilecek suçlar yani hiçbirisi terör, Anayasa'ya aykırılık, devletin kurallarını ihlal, öyle şeyler de değil. Velhasılıkelam, aradan yıllar geçti, ben 2011-2023 yılları arasında ara verdim milletvekilliğine, bu arada çalışan milletvekili arkadaşlarımızdan İnsan Hakları Komisyonunda görev yapanların yurt dışı ve cezaevi ziyaretleri olmuş, onlara sordum "Almanya'da ben böyle bir şeyle karşılaşmıştım. Değişik ülkelerde yaptığınız cezaevi ziyaretlerinde uygulama ne?" diye. Arkadaşlar, şu anda Avrupa Birliği üyesi bir iki ülke hariç -ki biri İsveç- bunların dışında kalan birçok Avrupa Birliği üyesi ülkenin cezaevindeki Türklere bugün gidin, sorun, 2 katını yatmaya razılar "Yeter ki Türkiye'de cezaevinde yatalım." diyorlar. Düzenlemelerimiz gerçekten çok önemli ve iyi bir noktada.

Bir de değerli arkadaşlar, evet, cezaevindekiler insan, bütün insani haklardan faydalanmaları lazım ancak bazı uygulamalarda -ben bir hukukçuyum- cezaevinde onların ıslahı çok önemli, topluma kazandırılması çok önemli, işledikleri cezadan dolayı bir sorumluluk ve yük almaları elbette ceza kavramının içeriğinde yer alıyor ama bunun yanında onları onlardan da korumak durumunda olduğumuzu da unutmamamız lazım. Onun için, evet, insani anlamda bazı şu anda mevzuatta vazedilmiş olan kurallar ağır gelebilir ama o insanların da birileri tarafından istismarı, birileri tarafından yönlendirilmesi... Çünkü hatırlıyorsunuzdur herhâlde, buradakilerin hemen hemen hepsinin yaşı yeter; 1999, 2000, 2001 yıllarında cezaevlerinde insanlar ayaklanma bahanesiyle çok ciddi kıyımlara maruz kaldılar ve onların da karşı tarafta bir hareketleri söz konusuydu. Bugün o insanlardan dışarıda olanların o günlerle ilgili yapmış oldukları bazı açıklamalarda, köşe yazılarında şunu görüyoruz ki onlar da birileri tarafından kullanılmışlar. Buna da müsaade etmemek, orada onların her türlü sorumluluğunu taşıyan insanların her türlü tedbiri alması görevleridir. Elbette bunun bir kötü muameleye varmaması ama o insanları da onlara rağmen korumak gibi bir yükümlülüğümüz olduğunun da altını çizmek istiyorum.

NEVROZ UYSAL ASLAN (Şırnak) - 99'u diyorsunuz değil mi?

AHMET GÖKHAN SARIÇAM (Kırklareli) - Evet, 99. 2000'de de yaşandı benzeri şeyler, küçük çaplı ama en büyüğü, malumunuz, 99'da yaşandı, buna benzer şeyler yaşandı.

Çok şükür, bugün ülkemizin geldiği nokta, dünyada medeniyetin ülkeleri olarak gösterilen ülkelerdeki uygulamalarla kıyaslandığında onların bir tık daha insani anlamda üstünde olduğunu çok net bir şekilde hepimiz tespit edebiliriz. Yeter mi? Yetmez.

En iyisini hep biz yapalım, varım ama bu arkadaşların da suçlu, bir anlamda toplumsal mağdur, bir anlamda devletin mağduru olduğunu da unutmadan çünkü belki toplum, devlet üzerine düşeni yapsaydı onlar da kader mahkûmu olma noktasına gelmeyeceklerdi, suçlu noktasına gelmeyeceklerdi. Ama neticede böyle bir durumun da olduğunu, dışarıdaki insanların adalet duygusunu da dikkate alarak bazı uygulamaları bu şekilde değerlendirmemiz gerektiğini düşünüyorum.

Beni dinleme sabrını gösterdiğiniz için hepimize ayrı ayrı teşekkür ediyorum.

ALT KOMİSYON BAŞKANI MUSTAFA ALKAYIŞ - Ben teşekkür ediyorum.

Adem Bey, yeni bir sataşmaya mahal vermeden toparlayalım, maksat hasıl oldu.

ADEM YILDIRIM (İstanbul) - Yani benim söyleyeceğimi Gökhan Bey çok net ifade etti, benim ne kastettiğimi o kadar güzel izah etti ki... Yani biz burada hepimiz kendi adımıza düşüncelerimizi ifade ediyoruz. Her insan kendi düşüncesinin en doğru olduğuna inanır. Dolayısıyla en doğru olduğuna inandığımız düşüncemizi ifade edebilmek çok önemlidir. Biz falan arkadaşımız benim düşünceme karşı çıksın, filan arkadaşımız destek versin diye bir konuşma yapmıyoruz burada. Karşılıklı da birbirimize cevap vermeme adına ben Gökhan ağabeyin de konuşmasından sonra ekstradan devam ettirmek istemiyorum. Niyetim, sözüm, amacım, hedefim hasıl olmuştur.

Teşekkür Gökhan ağabey, sen de gayet güzel izah ettin.

ALT KOMİSYON BAŞKANI MUSTAFA ALKAYIŞ - İrfan Bey, çok kısa...

İRFAN KARATUTLU (Kahramanmaraş) - Teşekkür ediyorum.

Mustafa Bey'in, Komisyonun tek başına görevlendirmesi... Ben hukukçu değilim, epey de bir hukukçu varmış, öz geçmişlere baktım. Tabii ki sonuçta Komisyon bir alt kurul, anladığım kadarıyla hukuken de bir tüzel kişilik ve bu tüzel kişiliğin 3686 sayılı Yasası var, çok da fazla resen hareket etme özgürlüğü olan bir yasası var ve bu yasaya göre kendi Komisyon üyelerinin bir yerde görevlendirilmesine biz engel çıkarıyoruz. Yani bir yönetim kurulu düşünün bir şirkette; yönetim kurulu bir üyesine "Sen şu şu işi yapabilirsin." diyor. "Bunu yaptırmayız." şeklindeki yaklaşımın bence... Çünkü niye? Alt komisyon niye kuruluyordu İnsan Haklarının altında? Hareket alanı açmak, hareket hızıllığı yapmak için. Aynı şekilde bir alt komisyon üyelerine bizim bu hareket alanını açmamız gerektiğine inanıyorum. Bu, hukuken buradan ulaşabildiklerimiz.

Onun dışında da bir tip mensubu olarak bugün yaşadığımız olay nedir? Bizde haklara bir infaz vardır infaz hukukuna göre, haklara bir infaz, mali infaz çok azdır veya bedene infaz yoktur, biliyorsunuz. Dolayısıyla haklara infazın olduğu bir yaklaşımda nasıl insanların seyahat özgürlüğü bir haktır sonuçta, biz engelliyoruz, bir başka hakkını engelliyoruz; buradaki bu suçlu veya tutuklu veya hükümlülerin birtakım haklarına -örneğin, sağlık hakkı diyelim- bir kısıtlama gelmesi zaten olayın doğasında var. Çünkü niye? Haklara infaz var? Şimdi, siz kalkıyorsunuz "Gazete özgürlüğü olmalı, şu özgürlüğü olmalı..." Şimdi, burada hangi hakların infaz hukukuna göre kısıtlanacağını... O zaman adam diyecek ki "Benim seyahat özgürlüğüm var." Sonuçta o da temel insan hakkıydı. Efendim, işte, şu hakkım, bu hakkım... Burada, belki bu Komisyonda bunlar da infaz hukukunda konuşulabilir. Bu Komisyonda konuşulmalı ki standardize edilmeli. Ağzımın içini aratmam, aratırım yani bunun bir hak olduğuna ve hapishanelerde uygulanıp uygulanmayacağına çok da rahat karar verilebilir.

AHMET GÖKHAN SARIÇAM (Kırklareli) - Uygulama şekli önemli yani adamın ağzını yırtarak mı bakıyorsun yoksa gerçekten...

İRFAN KARATUTLU (Kahramanmaraş) - Tabii ki.

Burada şimdi bir hekim olarak da veya bir hekim değil yani... "Oğlum kapıyı aç." "Kapıyı açar mısın?" Aynı eylemi yaptırdım ve başka bir ifadeyle. "Oğlum, kapıyı aç." ifadesinden belki rencide olur. Bu uygulama ayırdır ama şunu bizim konuşmamız lazım.

ALT KOMİSYON BAŞKANI MUSTAFA ALKAYIŞ - İrfan Bey, toparlayalım.

İRFAN KARATUTLU (Kahramanmaraş) - Tabii ki.

Bizim de tip mensubu olarak sağlıkla ilgili kısıtlamalarımız oluyor hastalara o esnada, uygulama esnasında. İnfaz hukukunda da hak temelli bir kısıtlamanın yaşandığı ülkemizde yani bundan üç yüz sene önce bedene infaz vardı. Hâlen de yapılan yerler var. Mali infazlar var hukukta, Türkiye'de kaldırıldı bu, haklara infaz genel anlamda. Bunun da olabileceğini dikkate almamız gerektiğini düşünüyorum.

Teşekkür ediyorum.

ALT KOMİSYON BAŞKANI MUSTAFA ALKAYIŞ - Ben teşekkür ediyorum.

Kıymetli milletvekillerimiz, Değerli Komisyon üyelerimiz, Sayın Genel Müdürüm; raporumuzu incelediniz, vekillerimizi dinlediniz, şikâyetleri, değerlendirmeleri. Ben şimdi buna ilişkin size söz vereyim. Sözlü olarak cevap verebildiğiniz kadar cevaplarınızı alalım, şey olursa da yazılı olarak cevaplarınızı bilahare alabiliriz.

Buyurun.

ADALET BAKANLIĞI CEZA VE TEVKİFEVLERİ GENEL MÜDÜRÜ ENİS YAVUZ YILDIRIM - Sayın Başkanım, Komisyonun saygıdeğer üyeleri; yüksek heyetinizi saygıyla selamlıyorum.

Ceza ve Tevkifevleri Genel Müdürlüğü olarak buradaki soruların bir kısmına yüksek heyetinizin kıymetli zamanını almadan hızlıca cevap vermeye çalışacağız. Şüphesiz atladığımız sorular olacaktır, onları da yazılı cevaplandırmaya çalışacağız.

Öncelikle, ceza infaz sistemi, dünyanın her yerinde ceza infaz kurumlarının yönetimi zor bir mesele. Tüm dünyada bununla ilgili alanda ciddi problemler var ve ortak mekanizmalar geliştiriliyor. Biz Türkiye olarak ceza infaz sistemini yönetirken aslında dünyadan bağımsız, gelişmiş dünyadan bağımsız hareket etmiyoruz, tıpkı tıp ilmi gibi, mühendislik ilmi gibi ortak standartları uygulamaya çalışıyoruz, ortak mekanizmaları uygulamaya çalışıyoruz. Sistemimizi özellikle son yirmi yılda da binalardaki, bina envanterindeki gençleştirmeye beraber bu yeni anlayışa uygun bir hâle getirme çabası içerisindeyiz. Bununla ilgili de ciddi gayretler var, uluslararası standartlara uygun hareket etmeye çalışıyoruz. Genel giriş için birkaç cümle arz etmek istiyorum. Bu anlayış içerisinde biz bir taraftan denetleniyoruz uluslararası kuruluşlar tarafından, CPT başta olmak üzere denetim kuruluşları tarafından, SPT tarafından ve Meclis İnsan Hakları Komisyonunun ve yüksek heyetinizin denetimi altındayız. Başsavcılıkların yargısal denetimi

var. Bir taraftan denetleniyoruz, bir taraftan da sistemimizi geliştirmek için 2016'dan bu yana üyesi olduğumuz EuroPris, ICPA, Avrupa Cezaevleri Birliği, Uluslararası Cezaevleri Derneği ve Avrupa Denetimli Serbestlik Birliğinin tam üyesi olarak o sistemlerle bilgi alışverişi içerisinde hareket ediyoruz.

Elbette zorlukları ve problemleri olan bir sistemden bahsediyoruz. Burada pembe bir tablo çizmemiz mümkün değil. Bazı sayın üyelerimiz de ifade ettiler, sorunları da ifade ettiler; önemli olan bunların çözüm iradesi. Biz bunları çözmek için gayret gösteriyoruz ancak uluslararası standartlar açısından sistemimizin bugün geldiği noktaya bakacak olursak, yüksek heyetinize özellikle arz etmek isterim, Türkiye için de olumlu bir durumdur, bizler teşkilat olarak iftihar ediyoruz. 2022'de ICPA (Uluslararası Cezaevleri Derneği) hükümlülerin iyileştirilmesi kategorisinde mükemmeliyet ödülünü aldı Genel Müdürlüğümüz. 2024'te uzaktan psikososyal servis müdahalelerimizle yine Uluslararası Cezaevleri Birliğinin, 80 ülke önünde, sağlık alanında mükemmeliyet ödülüne layık görüldük. Bir ay önce Polonya'da, Krakow'da Avrupa Cezaevleri Örgütü kadın cezaevlerimizdeki bir projemiz nedeniyle yılda bir ülkeye verilen... Canlı bir oylamaydı; İngiltere, Norveç, Çek Cumhuriyeti'yle finale kalmıştık. Bu ülkelerin genel müdürlerinin, tüm Avrupa ülkelerinin genel müdürlerinin oylamasıyla biz başarı ödülüne layık görüldük Elâzığ Sivrice Kadın Cezaevindeki iyileştirme uygulamalarıyla ve son olarak bir hafta önce Viyana'da Avrupa Denetimli Serbestlik Birliğinin toplantısında denetimli serbestlik alanında kamu yararına çalışmayla ilgili adalet ormanları faaliyetimizle ilgili olarak ve diğer faaliyetlerle ilgili olarak CEP'in tarihinde ilk defa verdiği bir takdimnameye uygun görüldük. Yine Viyana'da bir törenle bizlere Türkiye adına verilmiş oldu ve bu faaliyetimiz önümüzdeki yıldan itibaren yeşil denetimli serbestlik kategorisinde bir ödül verilmesine de ilham olmuş oldu, bunu da ifade etmiş oldular. Bunu şunun için arz ettim efendim: Ceza infaz sistemimiz uluslararası mekanizmalar ve standartlar anlamında gelişme kaydetmeye çalışan bir sistem ama insan unsurunun içerisinde olduğu her sistemde olduğu gibi, sayın heyet üyelerinin de ifade ettiği gibi, insana bağlı aksamaların olması, uygulama farklılıklarının olması ve bundan kaynaklanan sorunların olması son derece doğal. Sizlerin özellikle Komisyon olarak yapmış olduğunuz tespitleri biz bir iddia olarak not almıyoruz, bir tespit olarak not alıyoruz, giderilmesi gereken bir problem olarak not alıyoruz. Burada yine sunumlarında sayın vekillerimizin "Bunları not alıyoruz da sonra ne oluyor?" şeklinde bir tespitleri vardı çok haklı olarak. Arkadaşlarımdan istedim, bugüne kadar sistemimizin bugün geldiği, ödüllendirildiği bu noktaya gelişinde Komisyonun tespit ettiği ve bizim düzelttiğimiz birçok husus var, önümde iki uzun liste var böyle. Bu hususlar Komisyonun tespitiyle beraber sistemimize eklediğimiz, yenilik getirdiğimiz, değiştirdiğimiz hususlar; onu özellikle heyetinize arz etmek istiyorum.

Kalabalıklaşma çok önemli bir problem. Burada da ifade edildi, bugün itibarıyla 424 bin hükümlü, tutuklumuz var. Tabii, 424 bin hükümlü, tutuklu, kalabalıklaşma, beraberinde, hangi altyapıya sahip olursanız olun, hangi mekanizmaları kurarsanız kurun belli alanlarda sorun yığılmasına neden oluyor. Bunlar özellikle sağlık, eğitim ve asayiş alanlarını kalabalıklaşmayla beraber zorluyorlar. Biz buna karşı da tedbir almaya gayret ediyoruz ve bu noktada da buradaki tenkitlerin bir kısmının da kaynağının kalabalıklaşma olduğu, mekanizmanın kendisi değil de kalabalıklaşma olduğu şüphesiz; onu da ifade etmiş olayım.

Aramalarla ilgili mevzuatta bir dayanak olmadığı ifade edilmişti, oysa 5275 sayılı Yasa'mızın 21'inci maddesi aramalara cevaz veriyor. Yine, Ceza ve Güvenlik Tedbirlerinin İnfazı Hakkında Yönetmelik'in 34'üncü maddesinde de arama şekli düzenleniyor. Burada yine Komisyonun tespitleri üzerine "çıplak arama" ifadesi "detaylı arama" şeklinde yeniden düzenlendi, yeni bir düzenlemeydi bu. Burada şekli unsurların nasıl yerine getirileceği düzenlenmiştir. Bunun dışına çıkılmasına ilişkin son yıllarda, memnuniyetle Genel Müdürlük olarak onu görüyoruz, azalan şikâyetler var. Komisyonumuzun tespitleri üzerine biz her şikâyetin üzerine gidiyoruz. Kıyafet verilmediği söylendi, bu bizim için son derece önemli bir problem. Bu bu tespitin yapıldığı yerlerde kontroller yapıyoruz ve uygulamayı gerekirse arama alanlarında kamera görüntüsü yok ancak önceki alanlardaki görüntülerden istifade ederek ve beyanlara başvurarak tespit etmeye çalışıyoruz.

Fens teliyle ilgili bir konu geçmişti. Burada AİHM kararlarımız da var. Bazı alanlarda fens teli uygulaması var, bu daha ziyade hükümlüler arasında haberleşmeyi, özellikle örgütlü yapılar arasındaki haberleşmeyi kesmek amacıyla. Hemen şunu arz edeyim, birçok şeyin arkasında o olacaktır: Ceza infaz kurumlarını bilenler bilirler ki örgütlü yapıların -sadece terör örgütleri değil çıkar amaçlı örgütleri de kapsıyor- cezaevlerinde iki hedefi vardır: Bir, cezaevini kendi yönetimleri altına sokmak, etkileri altına sokmak -temel insani duyarlılıkların dışında arz ediyorum- iki, cezaevi içerisindeki iletişimini kesilmeden devam ettirebilmek. Biz de dünyadaki tüm sistemlerde bu iki amacın önüne engeller koymaya çalışıyoruz. İşte, bu fens tellerinin asıl amacı oydu. Anayasa Mahkemesinin konuyla ilgili fens tellerinin hukuka aykırı olmadığına ilişkin bir kararı da var.

Detaylı aramayı arz ettim. Önlük vermeyen yerler varsa ya da sınır aşan yerler varsa bu, bizim bilimiz olduğunda mutlaka özellikle incelediğimiz konulardan biri.

Çok yoğun bir şekilde eleştiri konusu yapılan iyi hâl meselesi var. Şimdi, iyi hâl meselesi... Bu konudaki yasal düzenleme gelmeden önce bizim uygulamamız şuydu: İnfaz oranı yani şartla tahliye oranı her neyse otomatik uygulanıyordu. Batı sistemlerinde de bizden çok daha ileri. Mesela, Fransa'da 1/2'dir bu. Çok daha ileri oranlar vardı ancak bunu dolduranların çok azı bundan istifade edebiliyorlardı çünkü bir süzgeçten geçiriliyordu. Bizde böyle bir süzgeç yoktu. O süreyi dolduran herkese ceza infaz kurumları iyi hâl veriyordu, hatta cezaevi için problemleri olan kişiler daha önce iyi hâl alıyorlardı eski sistemde. Niye? Çünkü cezaevinde yönetimi zordu. Şimdi, bu sistemle idari gözlem kurulu kararları getirilmiş oldu, böyle bir mekanizma getirilmiş oldu. Bu kararlara yönelik eleştiriler var, özellikle terör tutuklularına yönelik olan eleştiriler var. Burada birkaç hususu arz etmekte yarar görüyorum eleştirilerin içeriğine girmeksizin. İnfaz hâkimliği denetimine tabi ancak burada denildi ki "İnfaz hâkimlikleri burada bir onay makamı gibi hareket ediyor." İkinci itiraz, avukatlar tarafından yapılan itiraz başka bir infaz hâkimliğine yapılabiliyor. İnfaz hâkimliği kararlarına karşı ağır ceza mahkemesine de bir itiraz yolu var. Dolayısıyla burada aslında bakarsanız yargısal üçlü bir itiraz yolu var. İnfaz hâkimliklerinin tamamen olumsuz onaması şeklindeki bir durum rakamsal olarak en azından gerçeği yansıtmayabilir çünkü şu anda bizim elimizdeki verilere göre 1/1/2025-30 Eylül 2025 tarihleri arasında iyi hâl değerlendirmelerinin yüzde 87'si -adli ve terör karışık olarak- olumlu çıkmış yani yüzde 13'ü olumsuz çıkmış. Bu, şu demektir: İyi hâl alma...

ALT KOMİSYON BAŞKANI MUSTAFA ALKAYIŞ - Toplantının sonunda onu isteyelim, sizde var zaten bu.

ADALET BAKANLIĞI CEZA VE TEVKİFEVLERİ GENEL MÜDÜRÜ ENİS YAVUZ YILDIRIM - Evet, bu var.

Sayın Vekilim, 1/1/2025-30 Eylül 2025 arasındaki verilerimiz, on aylık veriler.

KADRİ ENİS BERBEROĞLU (İstanbul) - Kırılımı var mı? Mesela, adli mahkûmlarda daha yüksek olabilir 87'den.

ADALET BAKANLIĞI CEZA VE TEVKİFEVLERİ GENEL MÜDÜRÜ ENİS YAVUZ YILDIRIM - Adli mahkûmlarda yüzde 11 gözüküyor, yüzde 11 olumsuz.

KADRİ ENİS BERBEROĞLU (İstanbul) - Yani 2 puan daha az.

ADALET BAKANLIĞI CEZA VE TEVKİFEVLERİ GENEL MÜDÜRÜ ENİS YAVUZ YILDIRIM - Evet, adli mahkûmlarda yüzde 11 olumsuz.

NEVROZ UYSAL ASLAN (Şırnak) - Sincan Kadın için bir veriniz var mı?

ADALET BAKANLIĞI CEZA VE TEVKİFEVLERİ GENEL MÜDÜRÜ ENİS YAVUZ YILDIRIM - Yok, Türkiye geneli veriler ama Sincan Kadın Ceza İnfaz Kurumuyla ilgili ifade etmiş olduğunuz hususları yine notlarımıza aldık. Şunu hemen ifade edelim, az önce o da söylendi: "Sincan Kadın Cezaevinden ya da olumlu vermeyen bir yerden bir başka yere nakil olduğunda olumlu alınabiliyor." dendi. Bu, sistematik bir politika olmadığını... Çünkü tüm ceza infaz kurumları Ceza ve Tevkifleri Genel Müdürlüğüne bağlı- savcı başkanlığındaki iyi hâl kurullarının kendi inisiyatifleriyle çalıştığını gösteriyor çünkü iyi hâl kurulları yasa koyucu tarafından böyle kurgulanmıştı, cumhuriyet savcısı başına konulmuştu, orada kurul üyeleri vardı. Dolayısıyla bir yerde verilmeyen bir iyi hâl başka bir yerde verilmiş oluyor.

NEVROZ UYSAL ASLAN (Şırnak) - Böyle 7-8 kişinin ismini saydılar ve kurula çıkmadan önce, kurula iki hafta kala sevk edildiklerini ve en az 7-8 mahpusun bu şekilde tahliye edildiğini söylediler. Ben tesadüf olduğunu düşünmüyorum. Bu bize Sincan'la ilgili bir veri veriyor. Buna dair sizin gözlem yapmanızı, araştırmanızı, verileri tutmanızı, bizimle de paylaşmanızı, varsa böyle bir durum Sincan özelinde, buna dair çözüm bulmanızı rica ediyorum.

ADALET BAKANLIĞI CEZA VE TEVKİFEVLERİ GENEL MÜDÜRÜ ENİS YAVUZ YILDIRIM - Sayın Başkanım, ben de konuşma içerisinde bunun mümkün olabileceğini, farklı kurumların değerlendirmesinin müstakil olduğunu, bunun bir merkezden tasarlanmamış olduğunu gösterdiğini en azından arz ettim ama bu konudaki hassasiyeti de not aldım.

Ağız içi arama konusuyla ilgili bir hassasiyet ifade edildi. Ceza infaz kurumlarının içerisinde ağız içi arama tercih ettiğimiz bir husus değil, bunu yapmıyoruz. Ceza infaz kurumları içerisinde çok sayıda -adli ve terör ayrımı yapmaksızın arz ediyorum- personelimize çeşitli şekillerde elde edilen kesici aletle saldırılması hususu var ama cezaevi dışında kolluk görevlileri tarafından yapılan aramanın şekli ve usulleri tamamen farklı bir Bakanlığın iç değerlendirilmesi şeklinde görünüyor. Birinin diğeri üzerinde bir denetim görevi de yoktur, onu da arz etmek istiyorum.

NEVROZ UYSAL ASLAN (Şırnak) - Ama İçişleri Bakanlığına sorduğumuzda üçlü protokol aynı zamanda sizin gözetiminizde; olur mu? Eğer bir aksaklık varsa bunu tamamlamak sadece İçişleri Bakanlığının sorumluluğunda mıdır? Şu an ilgili Komisyon burası, biz bunu ilgili Komisyonda iletiyoruz ve bu aynı zamanda özellikle sağlık üzerinden yaşam hakkını...

ALT KOMİSYON BAŞKANI MUSTAFA ALKAYIŞ - Yok, herhâlde cezaevinin içerisindekiyle ilgili zaten sizde.

ADALET BAKANLIĞI CEZA VE TEVKİFEVLERİ GENEL MÜDÜRÜ ENİS YAVUZ YILDIRIM - Bizim sorumluluğumuzda.

ALT KOMİSYON BAŞKANI MUSTAFA ALKAYIŞ - Evet ama dışarıyla ilgili, Nevroz Hanım...

NEVROZ UYSAL ASLAN (Şırnak) - Orayı anladım.

ADALET BAKANLIĞI CEZA VE TEVKİFEVLERİ GENEL MÜDÜRÜ ENİS YAVUZ YILDIRIM - Dış güvenlikle ilgili.

NEVROZ UYSAL ASLAN (Şırnak) - Ben diyorum ki "İçişleri Bakanlığı sorumludur." demek sizi sorumluluktan kurtarmaz. Biz cezaevi komisyonuyuz bu Bakanlık değil o Bakanlık üzerinden... O zaman İçişleri Bakanlığını gelsin.

KADRİ ENİS BERBEROĞLU (İstanbul) - Hayır, mesela şöyle: Kelepçeyle muayenede bu Komisyonun yaptığı şikâyetlerin neticesi belli ölçüde alındı. Kelepçeli muayene de yüzde 80 jandarma tarafından götürülen mahkûmlarla ilgiliydi. Yani ben burada Nevroz Hanım'a katılıyorum, burada bir ilkede anlaşabilirsek yani bu bir arama olsun, kelepçeli muayene olsun vesaire gibi şeylerde eğer böyle bir irade gösterirse bu yüksek heyet, bunun yansımaları yine Adalet Bakanlığına gider yani onu kastediyorum.

NEVROZ UYSAL ASLAN (Şırnak) - Ağız içi aramaya ilgili diyorsunuz ya "Bizi ilgilendirmiyor." ama mahpusun orada yaşadığı meseleyle ilgili cezaevi idaresi disiplin soruşturması başlatabiliyor. "Dışarıda gerçekleşti, bizim Bakanlığımızın sorumluluğunda değil." diyorsunuz ya ama cezaevi idaresi orada yaşanan bir durumla ilgili mahpusun -tırnak içerisinde- şu hareketlerinden dolayı disiplin soruşturması başlatıp disiplin cezası veriyor. O zaman o da İçişleri Bakanlığıyla ilgiliyse adli mesele olarak...

ALT KOMİSYON BAŞKANI MUSTAFA ALKAYIŞ - Sayın Vekilim, şöyle yapalım: Müsaade edelim, Sayın Genel Müdürlüğünüzün insicamı da bozulmasın, devam etsin, yine sorarız.

NEVROZ UYSAL ASLAN (Şırnak) - Onu tamamlaması açısından soruyorum.

ALT KOMİSYON BAŞKANI MUSTAFA ALKAYIŞ - Buyurun, devam edin.

ADALET BAKANLIĞI CEZA VE TEVKİFEVLERİ GENEL MÜDÜRÜ ENİS YAVUZ YILDIRIM - İçerideki güvenlik uygulamaları tamamen Adalet Bakanlığının uhdesinde olup dışarıdaki güvenlik uygulamaları, güvenlikle ilgili olan uygulamalar İçişleri Bakanlığının uhdesinde ancak mahpusun mahpusluğu sürecinde, mahkeme de dâhil olmak üzere, ceza infaz kurumunun kurallarına uygun ya da aykırı davranışıyla ilgili kontrol ve denetim Ceza ve Tevkifleri Genel Müdürlüğünün, Adalet Bakanlığının sorumluluğu altında.

Eğitime gidenlerin yol sürelerinin -özellikle bu İstanbul'da yaşanan bir problemdi- verilmemesi ya da kısıtlanmasıyla ilgili bir konu gündeme geldi. Açık ceza infaz kurumlarımızda, sizlerin de malumu olduğu üzere, artık çok kolaylıkla üniversite kaydı yapılabilir, vakıf üniversitelerine kayıt yapılabilir. Açık cezaevinde geçirilen süreyi üniversitede geçirme, bu bir tercih ama biz eğitim konusunu desteklediğimiz için burada yol süresi de vermek suretiyle özellikle İstanbul gibi metropollerde kişinin eğitim alma imkânını genişlettik ya da kolaylaştırdık. Bu konudaki yakınmaları ortadan kaldırıyoruz, kaldırdık.

Yine, zaman zaman bize intikal eden, sayın vekillerimizden bireysel, münferit olarak intikal eden sorunlar oluyor. Bunlardan da hemen çözülebilecekleri Komisyona gelmeden çözmeye çalışıyoruz. Sayın Gergerlioğlu az önce Edirne Cezaevinde mahremiyete uygun olmayan U tipinde bir oturma düzeninden bahsetmişti. Gerçekten ailelerin bitişik, diz bitişigi bir arada oturmasını biz de doğru bulmadık. Sayın Vekilimizin iletmesi üzerine Edirne'deki oturma düzeni değişti, müstakil masalara döndü.

BERİTAN GÜNEŞ ALTIN (Mardin) - Şırnak'ta da varmış.

ADALET BAKANLIĞI CEZA VE TEVKİFEVLERİ GENEL MÜDÜRÜ ENİS YAVUZ YILDIRIM - Sayın Vekilimiz az önce Şırnak'ı söyledi, Eylülde orayı da değiştirmişiz. Eylülünden beridir orada da münferit masa uygulamasına geçilmiş; arkadaşlarımız hemen bilgi aldılar, onu da arz etmiş olayım.

Diş konusuyla ilgili olarak, diş tedavileriyle ilgili olarak sistemimizde daha önce yeterli diş hekimi yoktu ve sürekli sevk etmek durumunda kalıyorduk. Bunun üzerine diş hekimi eksikimizi gidermek üzere Sağlık Bakanlığıyla gerekli temaslar kuruldu. Şu anda 21'i Sağlık Bakanlığına bağlı olmak üzere 342'si Adalet Bakanlığı kadrosunda olan toplam 363 diş hekimi hizmet veriyor. 402 cezaevimiz var, bunların bir kısmı çok küçük, ilçe cezaevleri. Aşağı yukarı büyük cezaevlerimizin tamamında bir diş hekimimiz var. O konuda hassasiyet göstermeye çalışıyoruz.

Burada Sayın Vekilimiz "403 cezaevi ve 403 uygulama." dedi. Aslında, bu, birçok alanda geçerli olan bir tespit. Yöneticiye bağlı uygulamaların farklılaşması zaman zaman rahatsız edici olabiliyor. Bunu merkezden standart hâle getirmek için de özel çalışma yapmak gerekiyor. Genel Müdürlüğümüz olarak, ben Komisyona özellikle bu hususu arz etmek istiyorum, güvenlik standartlarını geliştirmeye çalışıyoruz. Şu anda üzerinde çalışıyoruz, uzun bir süredir, bir yıldır özellikle yazımı üzerinde çalışıyoruz. Güvenlik standartlarını cezaevinden cezaevine farklı güvenlik uygulamaları olmaktan çıkarmaya çalışıyoruz; çok hassas bir konu.

Yine, ödül ve ceza konusunda Avrupa Konseyiyle birlikte yaptığımız bir proje vardı, o proje çerçevesinde "x" eylemine 1 no.lu cezaevinde farklı, 2 no.lu cezaevinde farklı ödül ya da cezaların verilmesini ortadan kaldıracak bir sistem üzerinde çalışıyoruz. Şu anda onların hazırlığını tamamlamak üzereyiz, onu da arz etmiş olayım. Uygulama farklılıkları bizi de yönetim olarak rahatsız eden bir durum.

Kamu Denetçiliği Kurumu tarafından da zaman zaman denetleniyoruz. Eleştiriler geliyor oradan, tavsiyeler geliyor. Biz özellikle TBMM Karma Alt Komisyonu kararlarına 2022, 2024, 2025'te en fazla olumlu cevap veren, düzeltme yapan ve takip eden kurum olarak teşekkür plaketi almak gibi bir onur verildi; onu da arz etmek istiyorum.

Çocuk ve gençlik ceza infaz kurumlarımızda bir kalabalıklaşmadan bahsedildi. Tüm ceza infaz kurumlarımızdaki nispi artış oraya da yansıyor. Biz, çocuk ceza infaz kurumlarımızdaki kalabalıklaşmayı diğerlerine göre daha fazla önemsiyoruz çocuklara ilişkin hassasiyet nedeniyle. Bu sebeple bir taraftan yeni çocuk ceza infaz kurumları mevcudu yayabilmek adına, daha olumlu ortam oluşturmak adına hazırlarken bir taraftan da mevcut ceza infaz kurumlarımızın bir bölümünde çocuklara uygun alanlar da oluşturmaya çalışıyoruz. Sayıyı hiçbir zaman olması gerekenin üstüne çıkarmamaya çalışıyoruz çocuk ceza infaz kurumlarında. Bu kapsamda Erzincan ilinde şu anda inşaat kapsamında bir çocuk ceza infaz kurumu yapılıyor. Yine, Elâzığ, Kırıkkale, Sakarya ve İzmir'de de etüt proje kapsamında çalışmalarımız var.

BERİTAN GÜNEŞ ALTIN (Mardin) - "Edirne, Kırıkkale ve Erzincan..." dediniz, değil mi?

ADALET BAKANLIĞI CEZA VE TEVKİFEVLERİ GENEL MÜDÜRÜ ENİS YAVUZ YILDIRIM - Sakarya, İzmir; etüt proje önerdik.

Yine, çocuk eğitimevlerimiz var. 5 tane eğitimevimiz var. Elâzığ Çocuk Eğitimevi yapılıyor, inşa hâlinde; 2026 yılının ikinci yarısında faaliyete geçecek. İzmir Buca'da Şirinyer Askerî Ceza İnfaz Kurumunun bulunduğu taşınmaz üzerine 207 kişilik bir çocuk eğitimevi yine planlıyoruz. İzmir Aliğa'da da yine etüt proje kapsamında var, bunlara çalışıyoruz.

Annelerinin yanında kalan çocuklar çok önemli bir konu. 0-6 yaş grubu cezaevinde bulunmanın bu çocuklarla ilgili olumsuz psikolojik etkisi konusunda Sayın Vekilimizle hemfikiriz. 0-6 yaş, bu yaş tabii ki tartışılabilir ki bazı akademisyenler 0-3 olmasını öneriyorlar. Batı uygulamalarında inceliyoruz, 0-2 var, 0-3 var. Biz kendi kültürümüze uygun, biraz daha anneyi gözetten bir yaklaşımla 6 yaşına kadar bunu tutuyoruz ancak hemen şunu arz etmek istiyorum: Bu çocuklara yapılan uygulamalarda kreş uygulaması da dâhil olmak üzere terör ya da adli diye bir ayırım yapılması söz konusu değil. Böyle bir uygulama varsa bizim özelde bilgimiz olursa uygulamayı yapan yere hemen hassasiyetle oraya gideriz.

BERİTAN GÜNEŞ ALTIN (Mardin) - Bilgilendireceğim.

ADALET BAKANLIĞI CEZA VE TEVKİFEVLERİ GENEL MÜDÜRÜ ENİS YAVUZ YILDIRIM - Anne yanındaki çocuklara ilişkin böyle bir ayırım yapılması mümkün değil, yasal da değil.

Taşıtlarla ilgili, mevcut taşıtlarımız var şu anda 1.600 adet, alınmasını talep ettiğimiz taşıtlarımız var. Bütçe imkânları içerisinde bize...

KADRİ ENİS BERBEROĞLU (İstanbul) - Bu araçların yıkanmasının belli bir rutini var mı Sayın Genel Müdür?

ALT KOMİSYON BAŞKANI MUSTAFA ALKAYIŞ - Herhâlde ring araçlarının yıkanmasını diyorsunuz.

KADRİ ENİS BERBEROĞLU (İstanbul) - Evet, evet.

ALT KOMİSYON BAŞKANI MUSTAFA ALKAYIŞ - Onların yıkanması...

KADRİ ENİS BERBEROĞLU (İstanbul) - Yani mesela pislikten gittiğimiz her yerde şikâyet vardı ve hakikaten de bu sizin yani Genel Müdürlüğün uhdesinde olmakla birlikte aslında tamamen yerel bir mesele.

ALT KOMİSYON BAŞKANI MUSTAFA ALKAYIŞ - Şimdi, Enis Bey -gerçi isim benzerliği de var- Sayın Genel Müdürem şu an Sibel Hanımın araç ihtiyacıyla ilgili sorusuna cevap veriyor. Siz mevcutların temizlenmesiyle ilgili...

KADRİ ENİS BERBEROĞLU (İstanbul) - Hayır, ring seferiyle ilgili benim söylediğim yani aynı şey aslında.

ALT KOMİSYON BAŞKANI MUSTAFA ALKAYIŞ - Temizlenmesiyle ilgili, kullanılmasıyla ilgili...

ADALET BAKANLIĞI CEZA VE TEVKİFEVLERİ GENEL MÜDÜRÜ ENİS YAVUZ YILDIRIM - Öncelikle şunu arz edeyim: Ring araçlarının biz içerisinde oluştururken de bunu projelendirirken de akademisyenlerle çalıştık ama temizliğiyle ilgili konuda bir problem var ise, intikal ediyorsa, biz bunu hemen not aldık, cezaevlerimizi bu konuda uyaralım.

KADRİ ENİS BERBEROĞLU (İstanbul) - Sincan Raporu'nda olması lazım çünkü gittiğimizde görmüştük.

ADALET BAKANLIĞI CEZA VE TEVKİFEVLERİ GENEL MÜDÜRÜ ENİS YAVUZ YILDIRIM - Orada var, onu da uyaralım.

Sincan sağlık kampüsünde toplam 84 sağlık personelimiz var; 15 aile hekimimiz, 15 dış hekimimiz var, 2 diyetisyenimiz, 4 hemşiremiz, 8 sözleşmeli hemşiremiz var, 40 da sağlık personelimiz var.

Birçok isim verildi ancak çok çarpıcı olduğu için hemen iki isimle ilgili bilgiyi heyetinize arz etmek istiyorum. Nuriye Adet isminde bir hükümlünün uzun süredir dış tedavisi almadığı ifade edildi. Sincan Kapalı Kadın Cezaevinde barınıyor. 177 kez revirde muayene olmuş, 187 kez de hastaneye sevki yapılmış son sekiz yılda. 22/10/2025'te dış eksikliği tanısına istinaden Gazi Üniversitesi Dış Hekimliği Protez Polikliniğine sevki yapılmış ve hâlen hastanede yatıyor. Dolayısıyla, tedavisi şu anda yapılıyor Sayın Vekilim.

BERİTAN GÜNEŞ ALTIN (Mardin) - Şu an güncel bilgi mi bu?

ADALET BAKANLIĞI CEZA VE TEVKİFEVLERİ GENEL MÜDÜRÜ ENİS YAVUZ YILDIRIM - Şu an güncel bilgi.

BERİTAN GÜNEŞ ALTIN (Mardin) - Bugün hastaneye gitmişti ama iki yıldır ağzında dış olmadığını ve ağzında dış olmadığı için yemek yiyemediğini, bağırsak ve mide problemleri yaşadığını bizzat koşuşturma onunla kalanlar bugün bana ifade ettiler.

ADEM YILDIRIM (İstanbul) - Sekiz yıllık bir süreçten bahsediyor.

ADALET BAKANLIĞI CEZA VE TEVKİFEVLERİ GENEL MÜDÜRÜ ENİS YAVUZ YILDIRIM - Sayın Vekilim...

BERİTAN GÜNEŞ ALTIN (Mardin) - Bugün gittiğini de söylediler, o an orada olmadığını, hastaneye gittiğini ama bu sürecin çok uzadığını... Yani siz veriler veriyorsunuz, evet, birçok kez hastaneye gitmiş olabilir ama günün sonunda tedavi amacına ulaşmamışsa, hâlâ daha dışı yapılmamışsa bu ciddi bir problem.

Bir de Sincan'da da aynı mesele varmış. Yani çocuklarla ilgili ayırım meselesini sormuştunuz ya, güncel bilgi geldi, Sincan'da da böyle bir mesele var. Adli koşuşturma kalanların çocukları gidebiliyorlar kreşe fakat siyasi mahpuslarınkiler gitmiyor. Gitmemesinin sebebini de adliye geçişi yani koşuşturma değişikliğiyle bunun yapılabileceğini söylüyorlar. Oysa böyle bir değişikliğe gerek kalmadan da o çocuklar gidebilir.

Diğer güncel bilgileri de bilgi geldikçe ben size aktarırım.

ALT KOMİSYON BAŞKANI MUSTAFA ALKAYIŞ - Sayın Genel Müdürüm, devam edin.

ADALET BAKANLIĞI CEZA VE TEVKİFEVLERİ GENEL MÜDÜRÜ ENİS YAVUZ YILDIRIM - Evet Sayın Başkanım.

Şimdi, 177 kez gittiği bilgisi var ama tedavisinin niye uzun sürdüğü konusunu tekrar inceleyeceğiz. Çocuklarla ilgili, somut yerle ilgili de arkadaşlarım hemen durumu inceleyecekler.

Yücel Kaya isimli birinden bahsedildi. "Yurt dışından bir ilaç getirilmesi gerekiyor." denildi. Bu başvuru yapılmış ve bütün prosedürler, Eczacılar Birliğinin de onayı alınmış, şu anda prosedür tamamlanmış, ilacın ücreti de ödenmiş ve ilacın temin süreci şu anda bekleniyor.

BERİTAN GÜNEŞ ALTIN (Mardin) - Yedi aydır ama yedi aydır niye temin edilmediğini de sorabilir miyiz yani çünkü göz hastalığı ilerliyor görme kaybı yaşıyor.

ADALET BAKANLIĞI CEZA VE TEVKİFEVLERİ GENEL MÜDÜRÜ ENİS YAVUZ YILDIRIM - Biz o süreye ve sebebine bakalım onun.

ALT KOMİSYON BAŞKANI MUSTAFA ALKAYIŞ - Sayın Vekilim, Genel Müdürümüzün sorulara cevap verebilmesi açısından bire bir konuşmaya girilmezse, daha hızlı mesafe alırız.

BERİTAN GÜNEŞ ALTIN (Mardin) - Tamam.

ALT KOMİSYON BAŞKANI MUSTAFA ALKAYIŞ - Sayın Genel Müdürüm, buyurun.

ADALET BAKANLIĞI CEZA VE TEVKİFEVLERİ GENEL MÜDÜRÜ ENİS YAVUZ YILDIRIM - Sayın Başkanım, kitap konusu gündeme getirildi, şu anda ACEP'in devreye girmesiyle beraber yine kütüphanelerimizi de zenginleştirdik. Aslında ceza infaz kurumlarımızda kitaba erişimle ilgili -halk kütüphaneleri de ceza infaz kurumlarımıza entegre edildi- bir problemimizin kalmadığını düşünüyoruz ama çok eski bir problem. Özellikle terör mahkûmları aynı anda çok sayıda kitabı içeride bulundurmak istiyorlar. Bizde dönüşümlü kitap verme eğilimi var. Bu konuda çok sayıda kitabın koşuşturma içerisinde bulunması arama başta olmak üzere koşuşturma tüm faaliyetleri aksatacaktır. Bu sebeple böyle bir kural var.

Nakillerin uzak yerlere yapılması, yine ceza infaz kurumlarındaki doluluktan kaynaklanan bir zaruret. Yoksa ailelerine yakın olması bizlerin tercihi. Hükümlünün ailesine yakın olması sosyal açıdan da, iyileşme süreci açısından da pozitif etki yaratacaktır, oluşturacaktır. O noktada da biz mümkün olduğunca ailelerine yakın yerlere vermeye çalışıyoruz.

Arz edeceğim hususlar bundan ibaret. Diğer hususları yazılı olarak da arz edebiliriz.

Dinlediğiniz için teşekkür ediyorum, saygıyla selamlıyorum.

ALT KOMİSYON BAŞKANI MUSTAFA ALKAYIŞ - Sayın Genel Müdürüm, çok teşekkür ediyorum.

Özellikle uluslararası aynı mesaiyi yapan ceza tevkifevlerinin Türkiye'ye ilişkin verdiği ödüller, takdirleri ben sizden dinlemiştim. Hatta kendi kendimi şöyle sorguladım: Yani biz hep bir tarafa bakıyoruz, bir taraftan da hakikaten gelinen seviyeyi bazen kaçıyoruz.

ADALET BAKANLIĞI CEZA VE TEVKİFEVLERİ GENEL MÜDÜRÜ ENİS YAVUZ YILDIRIM - Sayın Başkanım...

ALT KOMİSYON BAŞKANI MUSTAFA ALKAYIŞ - Söz mü?

Buyurun.

ADALET BAKANLIĞI CEZA VE TEVKİFEVLERİ GENEL MÜDÜRÜ ENİS YAVUZ YILDIRIM - Özür dileyerek...

Cezaevleri Komisyonunu özellikle bilgilendirmem gereken bir hususu atlamış oldum çünkü önemli bir husus. Önümüzdeki pazartesi günü ICPA, Dünya Cezaevleri Birliğinin en büyük organizasyonunda, buluşmasında neredeyse dünyadaki tüm cezaevi

yöneticilerini İstanbul'da bir araya getireceğiz, Genel Müdürlük olarak ev sahipliği yapacağız. Şu ana kadar kayıt yaptıran ülke sayısı 80'i geçti. Kayıt yaptıran kişi sayısı 600'e yaklaştı. Bunların 500'ü yabancı, yurt dışından gelecekler. Bu organizasyon her yıl bir kıtada yapılıyordu ve o kıtadan bir ülke seçiliyordu; birkaç yıl önceden başlıyor bunun çalışmaları. Ülkemizin seçilmiş olması dünyanın en büyük cezaevleri organizasyonunun da Türkiye'de yapılacak olması bizim için de gurur verici bir durum.

Size özellikle arz etmek istedim.

ALT KOMİSYON BAŞKANI MUSTAFA ALKAYIŞ - Çok teşekkür ediyorum.

SİBEL SUIÇMEZ (Trabzon) - Genel Müdürüm, bürokrat arkadaşları da tanıyabilirsek, biraz Laz işi oldu ama...

ALT KOMİSYON BAŞKANI MUSTAFA ALKAYIŞ - Olur, haklısınız.

Sayın Genel Müdürüm, çok teşekkür ediyoruz emeğinize, çabanıza.

Sibel Hanım, onu yapalım şimdi.

Sözümü şöyle tamamlamış olayım: Tabii, 5/12/1990 tarih ve 3686 sayılı Yasa'yla İnsan Haklarını İnceleme Komisyonu kurulmuş. Hukuka saygılı, hukuku içselleştirmiş bir devlet iddiamız var. O günden bugüne kırk beş yıl geçmiş. Dolayısıyla, bu çalışmalar defaten yapılmış ve hakikaten her yıl, her yasama döneminde üzerine bir şeyler konularak bu hâle gelmiş. Bunu da incelediğimiz zaman görüyoruz. Emeği geçen herkese çok teşekkür ediyoruz.

Şimdi, Sayın Genel Müdürümüz cevapladı. Bunun üzerine raporla ilgili görüşmelerimiz tamamlandı.

Kıymetli Komisyon üyelerimiz, Sincan Ceza İnfaz Kurumları Raporu'nu oylarınıza sunmak istiyorum: Raporumuzu kabul edenler... Kabul etmeyenler... Raporumuz kabul edilmiştir.

Kabul edilen raporumuzda yasama uzmanlarına düzeltme yapmaları için redaksiyon yapma yetkisi verilmesi hususunu oylarınıza sunuyorum: Kabul edenler... Kabul etmeyenler... Redaksiyon yetkisi verilmesi kabul edilmiştir.

Muhalefet şerhi vermek isteyen milletvekillerimizin bir hafta içerisinde muhalefet şerhlerini Komisyonumuza ulaştırmaları gerekiyor.

Bugünkü gündemimizin sıradaki maddesi inceleme yapılacak ceza infaz kurumlarının netleştirilmesi, onu da artık netleştirelim. Son yaptığımız toplantıda esasen Bolu ve Düzce Cezaevlerine gitme kararı vermiştik. O kararımız da geçerli. İnşallah, Kasım ayı içerisinde Sayın Genel Müdürlüğümüzle istişare ederek tarihi netleştirelim, onu da Komisyonumuza ileticeğiz. Diğer ceza infaz kurumlarımızın listesi size dağıtıldı. Şikâyetler ve şikâyet sayıları da önünüzde duruyor. İsterseniz önce Düzce ve Bolu Cezaevi ziyaretlerimizi yapalım. Ondan sonra da bundan sonraki cezaevi ziyaretlerimizde...

KADRİ ENİS BERBEROĞLU (İstanbul) - Daha sık ziyaret yapılabilir miyiz?

SİBEL SUIÇMEZ (Trabzon) - Mesela Tekirdağ'a da gidelim.

ALT KOMİSYON BAŞKANI MUSTAFA ALKAYIŞ - Komisyonumuz nereyi uygun görürse...

KADRİ ENİS BERBEROĞLU (İstanbul) - Yani neresinden çok benim derdim daha çok ziyaret yapılması...

ALT KOMİSYON BAŞKANI MUSTAFA ALKAYIŞ - Evet, Enis Bey "Daha fazla." diyor, daha fazla cezaevini programlayalım ve gidelim.

KADRİ ENİS BERBEROĞLU (İstanbul) - Başkanım, kastım şudur yani İbrahim Bey'in geçirdiği kazadan yaşanan bir aksama var, o arayış kapatalım.

ALT KOMİSYON BAŞKANI MUSTAFA ALKAYIŞ - Daha seri gidelim, olur.

BERİTAN GÜNEŞ ALTIN (Mardin) - Sayın Başkan...

ALT KOMİSYON BAŞKANI MUSTAFA ALKAYIŞ - Buyurun.

BERİTAN GÜNEŞ ALTIN (Mardin) - Bizim geçen dönem bir önerimiz olmuştu, çocuk cezaevlerine gidilmesi hakkındaydı. Hem Çocuk Hakları Alt Komisyonunun hem de sizin genel bir heyetle birlikte çocuk cezaevlerini ziyaret etme ve oradaki durumu görmeye ilgiliydi. Bir önceki dönem Başkan bunun yapılabileceğini, gündemleştirilebileceğini, ele alınabileceğini söyledi fakat takvimlenmedi ya da akıbeti nedir, bir soralım. Biz tekrar bu talebimizi de dile getirelim. Hazır bu kadar gündemdeyken çocuk ve suç bağı ve çocuğu mahkûm etme anlayışı diyeyim, gitmekte fayda var.

ALT KOMİSYON BAŞKANI MUSTAFA ALKAYIŞ - Olur. Bu iki cezaevine gittikten sonra, Beritan Hanım, onu da gündemimize alalım.

NEVROZ UYSAL ASLAN (Şırnak) - Biz daha önce talep olarak yazmıştık, bir daha yazalım.

ALT KOMİSYON BAŞKANI MUSTAFA ALKAYIŞ - Olur.

Sayın Genel Müdürüm, heyetinizi de tanıyabiliriz.

ADALET BAKANLIĞI CEZA VE TEVKİFEVLERİ GENEL MÜDÜRÜ ENİS YAVUZ YILDIRIM - Sayın Başkanım, müsaade ederseniz, arkadaşlarımız kendilerini tanıtsınlar.

ALT KOMİSYON BAŞKANI MUSTAFA ALKAYIŞ - Buyursunlar.

(Katılımcılar kendilerini tanıttılar)

ALT KOMİSYON BAŞKANI MUSTAFA ALKAYIŞ - Çok teşekkür ediyoruz, ayaklarınıza sağlık.

Muhalefet şerhi için haftaya Çarşamba saat 17.00'ye kadar süre verildiğini hatırlatayım.

NEVROZ UYSAL ASLAN (Şırnak) - Özur diliyorum, şimdi biz sadece Bolu ve Düzce'yi konuştuk. Diğer ziyaretleri planlamıyor muyuz?

ALT KOMİSYON BAŞKANI MUSTAFA ALKAYIŞ - Şunu söylüyorum: Takdir sizin. Bolu ve Düzce'yi planlayıp bitirelim, ondan sonra diğer cezaevlerini planlayalım ama seri olarak gidelim.

ADEM YILDIRIM (İstanbul) - İlkesel olarak şöyle yapabiliriz: İki ayda bir, üç ayda bir ziyaret yapalım diye ilkesel bir karar olabilir.

ALT KOMİSYON BAŞKANI MUSTAFA ALKAYIŞ - Enis Bey de söyledi, Başkanımız trafik kazası geçirdi, görev değişikliği oldu.

SİBEL SUIÇMEZ (Trabzon) - Ziyaretler bir gün mü sürüyor, ne kadar sürüyor?

ALT KOMİSYON BAŞKANI MUSTAFA ALKAYIŞ - Yani genelde şöyle bir teamül kurumsallaşmış: Mümkün olduğu kadar en yakın iki cezaevine gidilmeye çalışılıyor ve iki gün sürüyor.

Bu konuda da Komisyon üyelerimiz hangi cezaevini planlayalım derlerse onu yaparız.

Ben, sizin şahsınızda kurumumuza teşekkür ediyorum; şunun için: Geçmişte, bu kırk beş yıllık süre içerisinde de görülüyor, sürekli iş birliğine açık, sürekli biraz daha üstüne koyma yönünde hakikaten açıksınız. Bizim dile getirdiğimiz yani hukukçuların, insan hakları savunucularının dile getirdiği konuların büyük bir kısmı, Enis Hocam, mevzuattan kaynaklanıyor. Bu konuda biz de -bunu her yerde söylüyorum yani orada otururken de söylüyordum- milletvekilleri olarak bunu gözden geçirebiliriz çünkü şartlar değişiyor, beklentiler değişiyor.

NEVROZ UYSAL ASLAN (Şırnak) - Muhalefetin tekliflerini dikkate alırsanız çok güzel gözden geçirebiliriz.

ALT KOMİSYON BAŞKANI MUSTAFA ALKAYIŞ - İnşallah.

Çok teşekkür ediyoruz yakın iş birliğinizden dolayı.

Sayın Genel Müdürüm, çok teşekkür ediyoruz. Tabii, gerek vekillerimizin genel olarak, özelde de Komisyon üyelerimizin hükümlü ve tutuklulara ilişkin talepleri oluyor, nakil talepleri oluyor, bazen durumlarıyla ilgili; biz, Mehmet Bey'e ulaştırıyoruz. Teşekkür ediyoruz, hakikaten çok seri olarak cevaplar geliyor. Bu, hem milletvekili arkadaşlarımız açısından hem avukat arkadaşlarımız açısından hem de hükümlü ve tutukluların aileleri açısından yani bir güvenilirlik de oluyor. Biraz fazla yoruyoruz ama teşekkür ediyoruz.

Çok teşekkür ediyorum.

Kapanma Saati: 15.48